

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства
щодо правового регулювання у деяких європейських країнах
відповідальності за перевищення швидкості руху, допустимого рівня шуму, а
також користування електричними засобами переміщення на дорогах*

Анотація. В аналітичній записці розглянуто практику законодавчого регулювання в європейських країнах питань, що стосуються перевищення швидкості руху та допустимого рівня шуму у процесі експлуатації транспортних засобів, а також користування електричними засобами переміщення на дорогах. У контексті поставлених питань досліджено такі аспекти: відповідальність за перевищення швидкості руху та допустимого рівня шуму під час керування та експлуатації транспортних засобів; поріг максимально допустимої швидкості та «крок» її перевищення; механізми вимірювання допустимого рівня шуму та відповідальність за його перевищення; «середня швидкість руху», особливості її встановлення, обчислення тощо; правове регулювання керування та експлуатації електросамокатів та інших електричних засобів пересування (гіробордів, моноколес, сігвейв тощо). Ці та деякі інші питання проаналізовано на прикладі законодавства таких держав, як Німеччина, Польща, Франція, Італія, Нідерланди, Велика Британія, Литва, Латвія.

I. Вступна частина

Основним міжнародно-правовим документом, що уніфікує стандарти безпеки дорожнього руху в державах світу, є Конвенція про дорожній рух, узгоджена на конференції Економічної і Соціальної Ради ООН з безпеки дорожнього руху (7 жовтня – 8 листопада 1968 року) й укладена у Відні 8 листопада 1968 року. Конвенція набула чинності 21 травня 1977 року, її ратифікували 74 країни, серед яких країни Європи, а також Україна¹.

Здебільшого різниця між Правилами дорожнього руху України і відповідними правилами в європейських країнах невелика, оскільки багато держав приєдналися до вищезазначеної Конвенції. Водночас, регулювання питань, пов'язаних з експлуатацією транспортних засобів, зокрема тих, які стосуються перевищення швидкості руху та допустимого рівня шуму у процесі їх експлуатації, а також користування електричними засобами переміщення на дорогах, здійснюється національними законодавствами кожної із держав.

При цьому, загальні правові принципи та стандарти, що стосуються дорожнього руху, експлуатації та технічного стану транспортних засобів в європейських країнах передбачені Директивою 2014/45/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 квітня 2014 року «Про періодичний технічний контроль

---

¹ Конвенція про дорожній рух (Відень, 8 листопада 1968 року), ратифіковано із застереженням і заявами Указом Президії ВР УРСР № 2614-VIII від 25.04.74 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_041#Text

придатності до експлуатації моторних транспортних засобів та їх причепів та про скасування Директиви 2009/40/ЄС»².

Згадана Директива встановлює основні вимоги щодо дорожнього руху, експлуатації транспортних засобів та режиму періодичного контролю їх технічної придатності. Особливої значущості в контексті даного дослідження набувають визначені цією Директивою базові стандарти щодо санкцій, які мають застосовуватися в разі порушення її положень. Такі санкції повинні бути дієвими, пропорційними, стримувальними та недискримінаційними.

Саме пропорційний принцип є визначальним при встановленні у законодавстві держав-членів Європейського Союзу (далі – ЄС) розмірів штрафів та інших санкцій за перевищення максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів, виходячи із різних показників перевищення такої швидкості.

Водночас, конкретні правила дорожнього руху, серед яких вагоме місце займають і вимоги щодо максимальної швидкості руху транспортних засобів, а також підстави та порядок притягнення до відповідальності за перевищення такої швидкості, встановлюються національним законодавством кожної із держав-членів ЄС.

Зазвичай показники максимальної швидкості руху та критерії відповідальності за їх порушення у більшості з держав-членів ЄС визначаються на рівні спеціальних законів або урядових положень чи правил. Наприклад, у Німеччині зазначені питання регламентуються Законом про дорожній рух (Straßenverkehrsgesetz). У деяких державах, наприклад у Франції, адміністративна або кримінальна відповідальність за вчинення вказаних порушень передбачена у відповідних кодексах – Дорожньому Кодексі (Code de la route) та Кримінально-процесуальному кодексі (Code de procédure pénale).

Окрім загальнонаціонального законодавства, у цій сфері можуть діяти й локальні, місцеві нормативно-правові акти, якими визначаються окремі виключення із загальних положень щодо максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів та порядку притягнення до відповідальності за порушення встановлених правил.

Правова регламентація питань щодо встановлення критеріїв перевищення допустимого рівня шуму під час керування транспортними засобами здійснюється в рамках єдиних для усіх держав-членів ЄС положень, передбачених Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 540/2014 від 16 квітня 2014 року «Про рівень шуму від моторних транспортних засобів та замічних глушильних систем, про внесення змін до Директиви 2007/46/ЄС та про скасування Директиви 70/157/ЄЕС»³.

---

² Директива 2014/45/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 квітня 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_034-14#Text

³ Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 540/2014 від 16 квітня 2014 року «Про рівень шуму від моторних транспортних засобів та замічних глушильних систем, про внесення змін до Директиви 2007/46/ЄС та про скасування Директиви 70/157/ЄЕС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_048-14#Text

Зазначений Регламент запроваджує адміністративні та технічні вимоги для затвердження єдиного підходу в ЄС до всіх нових транспортних засобів за категоріями, вказаними в додатку до Регламенту, стосовно рівня шуму, а також замінних глушильних систем та їх компонентів, затверджених за типом як окремі технічні вузли, розроблені та виготовлені для транспортних засобів категорій M1 та N1 з метою прискорення їх реєстрації та введення в експлуатацію на території Союзу.

У названому Регламенті детально описано, яким чином кожна держава-член ЄС має вимірювати та встановлювати норми шкідливого шуму з метою унеможливлення й недопущення його травмуючого ефекту, інших негативних наслідків його дії.

У Таблиці № 3 (Додаток до Регламенту 540/2014)⁴ наведені математично розраховані параметри шуму для кожного типу автомобіля категорій M1 та N1, зокрема:

(витяг із Таблиці 3)

Категорія транспортного засобу (ТЗ)	Опис категорії ТЗ	Граничні значення, виражені у дБ(А) децибелах		
		Фаза 1 застосовна для нових типів транспортних засобів з 1 липня 2016 року	Фаза 2 застосовна для нових типів транспортних засобів з 1 липня 2020 року та для першої реєстрації з 1 липня 2022 року	Фаза 3 застосовна для нових типів транспортних засобів з 1 липня 2024 року та для першої реєстрації з 1 липня 2026 року
M1	співвідношення потужності до маси ≤ 120 кВт/1 000 кг	72	70	68
M2	маса $\leq 2 500$ кг	72	70	69
M2	3500 кг < маса $\leq 5 000$ кг; номінальна потужність двигуна ≤ 135 кВт	75	73	72
M3	номінальна потужність двигуна > 250 кВт	80	78	77

⁴ Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 540/2014 від 16 квітня 2014 року «Про рівень шуму від моторних транспортних засобів та замінних глушильних систем, про внесення змін до Директиви 2007/46/ЄС та про скасування Директиви 70/157/ЄЕС. Таблиця № 3. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_048-14#Text

Орієнтуючись на показники, наведені у вказаній Таблиці та використовуючи визначену Регламентом методику вимірювання шкідливого шуму, кожна держава-член ЄС у своєму національному законодавстві визначає допустимий рівень шуму при керуванні або експлуатації транспортних засобів, а також підстави та порядок притягнення до відповідальності за їх порушення.

Отже, вбачається найбільш оптимальним детально проаналізувати запропоновані питання правового регулювання, звернувшись, в якості прикладів, до відповідних особливостей національного законодавства та правозастосовної практики кожної з вищеназваних європейських держав.

II. Основна частина

Перевищення швидкості руху транспортних засобів (див. додатки 1–8)

Велика Британія

Обмеження швидкості 30 миль/год (48 км/год), як правило, діє на всіх дорогах із вуличним освітленням (за винятком автомагістралей), якщо знаки не вказують на інше (стаття 124 Кодексу автомобільних доріг – The Highway Code). При цьому, зазначеним Кодексом встановлені такі максимально допустимі швидкості руху транспортних засобів⁵:

Транспортні засоби:	Забудовані райони миль/год (км/год)	Односмугові дороги миль/год (км/год)	Двосмугові дороги миль/год (км/год)	Автомагістралі миль/год (км/год)
Автомобілі, мотоцикли, фургони та транспортні засоби подвійного призначення	30 (48)	60 (96)	70 (112)	70 (112)
Автомобілі, мотоцикли, фургони та транспортні засоби подвійного призначення під час буксирування караванів або причепів	30 (48)	50 (80)	60 (96)	60 (96)
Будинки на колесах або автопричепа (максимальна маса без навантаження не більше 3,05 т)	30 (48)	60 (96)	70 (112)	70 (112)
Будинки на колесах або автопричепа (максимальна маса без навантаження понад 3,05 т)	30 (48)	50 (80)	60 (96)	70 (112)
Автобуси, міжміські автобуси та мікроавтобуси (загальна довжина не більше 12 метрів)	30 (48)	50 (80)	60 (96)	70 (112)
Автобуси, міжміські автобуси та мікроавтобуси (габаритна довжина понад 12 метрів)	30 (48)	50 (80)	60 (96)	60 (96)
Вантажні автомобілі (максимальна маса з вантажем не більше 7,5 тонн)				70 (112)

⁵ The Highway Code. URL: <https://www.gov.uk/guidance/the-highway-code/general-rules-techniques-and-advice-for-all-drivers-and-riders-103-to-158>

	30 (48)	50 (80)	60 (96)	60 (96), якщо він зчленований або буксирує причіп
Вантажні транспортні засоби (максимальна маса з навантаженням понад 7,5 тонн) в Англії та Уельсі	30 (48)	50 (80)	60 (96)	60 (96)
Вантажні транспортні засоби (максимальна маса з навантаженням понад 7,5 тонн) в Шотландії	30 (48)	40 (64)	50 (80)	60 (96)

Місцеві ради можуть встановлювати власні обмеження швидкості на певних територіях, і вони повинні бути чітко прописані. Наприклад: 1) забудована місцевість біля школи – 20 миль/год; 2) на ділянці дороги із крутими поворотами – 50 миль/год (а не 60 миль/год) тощо⁶.

Перевищення швидкості є абсолютним. Тобто водій може бути притягнений до відповідальності за перевищення швидкості навіть за 1 милі/год. Водночас, камери, які фіксують перевищення швидкості, у багатьох випадках активуються лише, якщо водій перевищує швидкість на 10 % + 2 милі/год (speed camera tolerances)⁷.

За перевищення швидкості передбачене покарання у вигляді штрафу та нарахування штрафних балів. Мінімальне покарання за порушення правил дорожнього руху становить 100 фунтів стерлінгів і три бали у посвідченні водія, штраф також розраховується у відсотках (до 175 %) від тижневого доходу, але не більше 1000 фунтів стерлінгів (або 2500 фунтів стерлінгів на автомагістралях)⁸.

Кодекс автомобільних доріг передбачає такі види відповідальності за правопорушення, пов'язані із перевищенням максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів⁹:

Правопорушення	Максимальне покарання	Штрафні бали
Перевищення швидкості вантажного автомобіля	Штраф у розмірі 1000 фунтів стерлінгів (2500 фунтів стерлінгів за порушення на автомагістралі) / дискреційна дискваліфікація	від 3 до 6 або 3 (фіксований штраф)
Перевищення дозволеної швидкості для типу транспортного засобу (крім вантажного та легкового транспорту)		
Перевищення встановленої законом швидкості на дорозі загального користування		
Перевищення швидкості руху легкового автомобіля		
Перевищення швидкості на автомагістралі		

⁶ The Highway Code, road safety and vehicle rules. Speed limits. URL: <https://www.gov.uk/speed-limits>

⁷ UK speed camera tolerances revealed. URL: <https://www.confused.com/car-insurance/guides/speed-camera-tolerances>

⁸ UK speeding fines 2023 – what are the latest penalties for drivers? URL: <https://www.evo.co.uk/advice/18773/uk-speeding-fines-2023-what-are-the-latest-penalties-for-drivers>

⁹ Annex 5. Penalties. The Highway Code. URL: <https://www.gov.uk/guidance/the-highway-code/annex-5-penalties#penaltytable>

При цьому, у разі набрання 12 та більше штрафних балів протягом 3 років особа може бути позбавлена права керування транспортним засобом. У разі, якщо з моменту отримання водійського посвідчення пройшло 2 роки або менше, воно може бути анульоване після набрання 6 і більше штрафних балів. Водночас, замість нарахування штрафних балів водію може бути надано можливість відвідати курси підвищення обізнаності про швидкість, якщо водій не відвідував такі курси протягом останніх 3 років і поліція прийме відповідне рішення¹⁰.

Стосовно поняття «середня швидкість руху» та її обчислення, слід зазначити, що з 2000 року у Великій Британії почали використовувати так звані камери середньої швидкості (average speed camera) як один із різновидів камер контролю швидкості.

Камери середньої швидкості можуть використовуватися лише з відповідними дорожніми знаками¹¹. Камери середньої швидкості (наприклад, SPECS, VECTOR, Siemens SafeZone, SpeedSpike), як і інші подібні прилади, повинні пройти відповідну сертифікацію та підлягають періодичному калібруванню¹². Ці камери вимірюють середню швидкість транспортного засобу між двома чи більше місцями за допомогою автоматичного розпізнавання номерних знаків.

Будь-яка система контролю середньої швидкості вимагає принаймні двох камер, з'єднаних разом. Немає обмежень щодо кількості камер, які можна підключити до однієї системи, а також немає жодних конкретних обмежень щодо максимального інтервалу між камерами середньої швидкості, а мінімальна відстань становить 200 м одна від одної. Коли автомобіль проходить повз першу з послідовно встановлених камер, то знімається його номерний знак, який використовується для ідентифікації автомобіля, коли він проходить повз наступні камери. Коли автомобіль проїжджає певним маршрутом, то час, необхідний для проїзду між камерами, реєструється, і якщо він перевищує встановлений базовий рівень, дані про транспортний засіб надсилаються до бази даних правоохоронних органів.

Наслідки для водія, якщо камера середньої швидкості встановить перевищення ним швидкості руху, такі самі, як і у випадку, коли це буде встановлено за допомогою звичайної камери контролю швидкості – притягнення до передбаченої законом відповідальності.

---

¹⁰ Speeding penalties. URL: <https://www.gov.uk/speeding-penalties#:~:text=The%20minimum%20penalty%20for%20speeding,have%20points%20on%20your%20licence>

¹¹ Traffic Safety Measures and Signs for Road Works and Temporary Situations Part 3: Update 2020. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/875167/Traffic_Signs_Manual_-_chapter_8.3.pdf

¹² Use of speed and redlight cameras for traffic enforcement: guidance on deployment, visibility and signing. DfT Circular 01/2007 Department for Transport. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/465165/dft-circular-0107.pdf

Італія

Правилами дорожнього руху Італії (Codice della strada)¹³ (далі – Правила) визначена максимально допустима швидкість руху транспортних засобів. Відповідно до частини першої статті 142 цих Правил вона становить:

Тип дороги	Максимальна швидкість за нормальних погодних умов, км/год	Максимальна швидкість у разі випадання атмосферних опадів будь-якого виду, км/год
Автомагістралі	130	110
Головні приміські дороги	110	90
Другорядні приміські та місцеві дороги	90	Обмеження відсутні
Дороги в населених пунктах	50 Можливість підвищення межі до 70	Обмеження відсутні
Автомобільні дороги із трьома смугами руху плюс аварійна смуга в кожному напрямку, обладнані належним чином затвердженням обладнанням для розрахунку середньої швидкості руху на окремих ділянках	150	Обмеження відсутні

Водночас, частиною другою статті 142 Правил передбачено, що в межах вищезазначених максимальних обмежень органи управління дорогами можуть встановлювати на певних дорогах і ділянках доріг мінімальні та максимальні обмеження швидкості, а також відповідну сигналізацію, відмінні від встановлених у частині першій статті 142 Правил, якщо застосування до конкретного випадку вимог, зазначених у цій частині, робить доцільним встановлення інших обмежень, згідно з директивами, що їх видає Міністр інфраструктури і транспорту.

Власники доріг зобов'язані своєчасно адаптувати обмеження швидкості, коли причини, що призвели до встановлення додаткових обмежень, більше не існують. Міністр інфраструктури та транспорту може змінити заходи, вжиті суб'єктами господарювання, що володіють дорогами, якщо вони суперечать його директивам, і в будь-якому випадку не відповідають критеріям, викладеним у частині першій статті 142 Правил. Також Міністр може видати наказ про встановлення обмежень, якщо цього не зробила організація-власник; у разі невиконання наказу Міністр може безпосередньо забезпечити виконання необхідних робіт.

Крім того, частиною третьою статті 142 Правил встановлено максимально допустиму швидкість для окремих категорій транспортних засобів:

¹³ Codice della strada. URL: <https://www.altalex.com/documents/news/2013/04/11/norme-di-comportamento#articolo350>

Транспортний засіб	Швидкість, км/год
мопеди	45
автомобілі або мотоцикли, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів класу 1, під час руху з вантажем	50 – поза населеним пунктом; 30 – в населеному пункті
сільськогосподарські та робочі машини	15– загальне обмеження; 40 – якщо вони встановлені на шинах або інших еквівалентних системах
квадроцикли	80 (швидкість визначена для руху поза населеними пунктами)
поїзди, що складаються із транспортного засобу та причепа	70 – поза населеними пунктами; 80 – на автомагістралях
автобуси і тролейбуси загальною масою понад 8 т	80 – поза населеними пунктами; 100 – на автомагістралях
автомобілі, призначені для перевезення вантажів або для інших цілей, із повною масою понад 3,5 т і до 12 т	80 – поза населеними пунктами; 100 – на автомагістралях
транспортні засоби, що використовуються для перевезення вантажів або для інших цілей, із повною масою понад 12 т	70 – поза населеними пунктами; 80 – на автомагістралях
вантажні автомобілі з повною масою понад 5 т, які використовуються для перевезення людей	70 – поза населеними пунктами; 80 – на автомагістралях
робочі транспортні засоби при русі з повним завантаженням	40 – у населених пунктах; 60 – поза населеними пунктами

Примітно, що максимально дозволені швидкості для таких транспортних засобів вказуються на їх задній частині. Порушення цієї вимоги має наслідком притягнення до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу від 26 до 102 євро.

Частинами шостою, шостою-bis статті 142 Правил передбачено, що для визначення дотримання обмежень швидкості руху джерелами доказів є дані належним чином затвердженого обладнання, у тому числі для розрахунку середньої швидкості на визначених ділянках, а також записи тахографа та документи, що стосуються проїзду автомобільними дорогами. Пункти контролю швидкості на дорожній мережі повинні бути заздалегідь позначені й добре видимі за допомогою знаків або світлових сигнальних пристроїв. Методи використання встановлюються наказом Міністра інфраструктури і транспорту за погодженням із Міністром внутрішніх справ.

Перевищення швидкості має наслідком притягнення осіб, що його допустили, до адміністративної відповідальності (згідно з положеннями частин сьомої – дев'ятої, дев'ятої-bis статті 142 Правил):

Перевищення швидкості, км/год	Основна санкція	Додаткова санкція	Примітка
До 10	Штраф від 41 до 169 євро	-	Подвоєння основних і додаткових санкцій, якщо перевищення швидкості допущене транспортними засобами:
Від 10 до 40	Штраф від 173 до 694 євро	-	
Від 40 до 60	Штраф від 543 до 2170 євро	позбавлення водійських прав на строк від 1 до 3 місяців; повторне вчинення правопорушення протягом 2-х років – призупинення дії посвідчення на строк від 8 до 18 місяців	1) автомобілі або мотоцикли, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів класу 1; 2) поїзди, що складаються із транспортного засобу та причепа; 3) автомобілі, призначені для перевезення вантажів або для інших цілей, із повною масою понад 3,5 т і до 12 т; 4) транспортні засоби, що використовуються для перевезення вантажів або для інших цілей, із повною масою понад 12 т; 5) вантажні автомобілі з повною масою понад 5 т, які використовуються для перевезення людей
Від 60	Штраф від 845 до 3382 євро	позбавлення водійських прав на строк від 6 до 12 місяців; повторне вчинення правопорушення протягом 2-х років – анулювання посвідчення	

Таким чином, в Італії, як і в інших європейських державах, застосовується диференційований критерій при встановленні показників максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів та розмірів відповідних штрафів і додаткових санкцій, що накладаються за їх перевищення.

Це передбачає, що визначення показників такої швидкості та розмірів адміністративних стягнень за їх порушення безпосередньо залежить від передбачених законом різних обставин та умов, за яких здійснюється рух транспортних засобів, зокрема: території, де здійснюється рух із перевищенням максимально допустимої швидкості (у населених пунктах або поза їх межами); величини, на яку перевищується встановлена максимальна швидкість руху; повторності вчинення вказаних порушень; технічних характеристик та інших особливостей відповідних транспортних засобів та вантажів, які вони перевозять, тощо.

Наприклад, якщо перевищення допустимої швидкості руху становить від 10 до 40 км/год, до порушників застосовується основна санкція у виді штрафу від 173 до 694 євро. У разі ж, якщо таке перевищення становить від 40 до 60 км/год, то розмір штрафу за такі дії складає вже 543–2170 євро, тобто збільшується у три рази. Крім того, в останньому випадку до порушників застосовується додаткова санкція у вигляді позбавлення водійських прав на строк від 1 до 3-х місяців. Повторне

вчинення такого ж правопорушення протягом 2-х років, окрім штрафу, тягне за собою вже призупинення дії посвідчення водія на строк від 8 до 18 місяців.

Тобто розмір штрафів знаходиться у пропорційній залежності від величини перевищення встановленого законом максимального показника швидкості руху транспортного засобу і збільшується у відповідності до збільшення вказаної величини.

Крім того, до порушників, що перевищили швидкість руху починаючи з 40 до 60 км/год, застосовуються й додаткові стягнення, пов'язані з позбавленням водійських прав, які також набувають більш суворого характеру залежно від показника перевищення швидкості руху та повторності вчинення таких порушень. Зокрема: призупинення дії посвідчення водія на строк від 8 до 18 місяців; позбавлення водійських прав на строк від 6 до 12 місяців; анулювання такого посвідчення.

Перевищення швидкості руху, допущене транспортними засобами, що мають певні визначені Правилами технічні характеристики, є окремою підставою для подвоєння основних і додаткових санкцій за такі порушення. Зокрема, якщо це: автомобілі або мотоцикли, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів; поїзди, що складаються із транспортного засобу та причепа; автомобілі, призначені для перевезення вантажів або для інших цілей, із повною масою від 3,5 т до 12 т, понад 12 т; вантажні автомобілі з повною масою понад 5 т, які використовуються для перевезення людей.

Латвія

Обмеження швидкості руху транспортних засобів встановлені розділом 9 Правил дорожнього руху (Ceļu satiksmes noteikumi¹⁴).

У населених пунктах швидкість руху всіх транспортних засобів не повинна перевищувати 50 км/год, а в житлових зонах, дворах багатоквартирних будинків, на автозаправних станціях і стоянках – 20 км/год. Поза населеними пунктами швидкість руху транспортних засобів не повинна перевищувати:

Тип транспортного засобу	Максимально допустима швидкість руху, км/год
мотоцикли, трицикли, квадроцикли	90
легкові автомобілі	90
великовагові автомобілі, маса яких із навантаженням не перевищує 7,5 т, автобуси	90
автомобілі і автобуси при буксируванні причепа	80
великовагові транспортні засоби, маса яких із вантажем перевищує 7,5 т	80
мопеди	45

При цьому, встановлено окремі випадки з обмеженням швидкості руху транспортних засобів:

¹⁴ Ceļu satiksmes noteikumi. URL: <https://likumi.lv/ta/id/274865-celu-satiksmes-noteikumi>

Випадок	Максимально допустима швидкість руху, км/год	Обмеження швидкості з 1 грудня по 1 березня, км/год
під час перевезення пасажирів поза кабіною у вантажних транспортних засобах, призначених для виконання спеціальних робіт, в яких місця для сидіння пасажирів розміщені у вантажному відсіку вантажного типу	60	-
під час буксирування механічних транспортних засобів	50	-
під час буксирування технологічних агрегатів – причепів	40	-
під час руху по дорозі, позначеній дорожнім знаком 552, для мотоциклів, трициклів, квадроциклів, легкових автомобілів і великовагових транспортних засобів, маса яких не перевищує 7,5 т	110	90
під час руху по дорозі, позначеній дорожнім знаком 552, для автобусів	110	
під час руху по дорозі, позначеній дорожнім знаком 552, для автомобілів і автобусів під час буксирування причепа, а також для великовагових транспортних засобів, маса яких перевищує 7,5 т	100	
під час руху по дорозі із гравійним або щебеним покриттям	80	-

За перевищення швидкості передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу та списання балів. Максимальна кількість балів – 10 для водіїв зі стажем водіння менше двох років і 16 для інших водіїв. При досягненні максимальної кількості балів недоліків водій позбавляється права керування на 1 рік¹⁵:

Перевищення швидкості, км/год	Санкція за перевищення швидкості		
	в житловому районі	в місті	поза містом
11–20	40 євро	40 євро	20 євро
21–30	80 євро і 1 бал	80 євро і 1 бал	40 євро і 1 бал
31–40	160 євро і 2 бали	160 євро і 2 бали	80 євро і 2 бали
41–50	240–320 євро і 3 бали	240–320 євро і 3 бали	160–260 євро і 3 бали
51–60	360–460 євро і 4 бали	360–460 євро і 4 бали	240–320 євро і 4 бали
61–70	540–680 євро і 5 балів	-	-

¹⁵ Toll Latvia Price of toll roads in Latvia, where to buy, toll roads in Latvia. URL: <https://www.postindex.com.de/en/latvia/>

понад 71	позбавлення водійських прав і штраф залежно від рішення суду	-	-
61–100	-	540–680 євро і 5 балів	-
понад 101	-	позбавлення водійських прав і штраф залежно від рішення суду	-
61–140	-	-	360–480 євро і 5 балів
понад 141	-	-	позбавлення водійських прав і штраф залежно від рішення суду

Литва

Правилами дорожнього руху (Kelių eismo taisyklės¹⁶) встановлені обмеження щодо швидкості руху транспортних засобів. При цьому встановлено, що при виборі швидкості водій повинен враховувати умови руху, зокрема рельєф місцевості, стан дороги, транспортного засобу та його вантажу, метеорологічні умови та інтенсивність руху, щоб мати можливість зупинити транспортний засіб перед будь-якою передбачуваною перешкодою. Він повинен зменшити швидкість і, у разі потреби, зупинитися, якщо цього вимагають обставини, зокрема в умовах недостатньої видимості (стаття 127).

Статті 129–131 Правил дорожнього руху встановлюють максимально допустиму швидкість руху транспортних засобів (ТЗ) залежно від категорій транспортних засобів, певних місць та територій, характеристики автомагістралей, доріг, шосе, на яких відбувається такий рух, та деяких інших обставин:

Транспортні засоби	У населених пунктах (км/год)	На стоянках (км/год)	Поза населеними пунктами (км/год)			
			На автомагістралях	На шосе	Дороги з асфальтом чи бетонним покриттям	Інші дороги
Легкові автомобілі, вантажні ТЗ з масою до 3,5 т, мотоцикли, трицикли	50	20	130 – квітень–жовтень; 110 – листопад–березень	120 – квітень–жовтень; 110 – листопад–березень	90	70

¹⁶ Kelių eismo taisyklės. URL: <https://www.ketonline.lt/>

ТЗ категорій А1, А2, А або В, якими керують водії, що навчаються, особи, що навчаються водінню, складають іспит на право керування ТЗ, автобуси (в т.ч. шкільні)	50	20	110		90	80
			70 – на перегонах			
Вантажні ТЗ з масою понад 3,5 т, з'єднання таких ТЗ із причепами, автобуси із причепами	50	20	90	90	90	70
			50 – на перехрестях доріг			
Легкові і вантажні автомобілі з причепами	50	20	90	90	90	80
			50 – на перехрестях доріг			
При буксируванні транспортних засобів на жорсткому буксирі	50	20	70			
При буксируванні на гнучкому буксирі	50	20	50			
Квадроцикли, мотоциклами	50	20	70			
Трактори, самохідні машини	50	20	50			

Стаття 416 Кодексу про адміністративні правопорушення (Lietuvos Respublikos Administracinių Nusizengimų Kodekso Patvirtinimo, Įsigaliojimo Ir Įgyvendinimo Tvarkos Įstatymas¹⁷) передбачає диференційовану відповідальність за перевищення швидкості залежно від показників такого перевищення, категорій водіїв та технічних характеристик відповідних транспортних засобів:

¹⁷ Lietuvos Respublikos Administracinių Nusizengimų Kodekso Patvirtinimo, Įsigaliojimo Ir Įgyvendinimo Tvarkos Įstatymas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b8d908c0215b11e58a4198cd62929b7a>

	до 10 км/год	від 10 до 20 км/год	від 20 до 30 км/год	від 30 до 40 км/год	від 40 до 50 км/год	більше 50 км/год
всі категорії водіїв – загальна відповідальність	попередження водіїв	штраф 20–30 євро	штраф 30–90 євро	штраф 120–170 євро	штраф 170–230 євро	штраф від 450 до 550 євро та позбавлення права керування ТЗ від 1 до 6 місяців
<i>відповідальність для:</i>						
осіб, які не мають права керувати ТЗ				Додатково обов'язкове позбавлення права керування на строк від 3 до 6 місяців	Додатково обов'язкове позбавлення права керування на строк від 6 місяців до 1 року	від 450 до 700 євро та позбавлення права керування ТЗ на строк від 1 до 1,5 років
водіїв-початківців						додатково позбавлення права керування ТЗ на строк від 1 до 1,5 років
водіїв ТЗ із дозволеною максимальною масою понад 3,5 т						
водіїв ТЗ із кількістю місць для сидіння більше 9						
водіїв мотоциклів						

Нідерланди

Законодавство Нідерландів не передбачає диференціації покарань за перевищення встановленої законом максимальної швидкості руху транспортних засобів, що вчиняється водіями автомобілів чи мотоциклістами.

Загальне поняття транспортних засобів, передбачене в Законі Нідерландів «Про дорожній рух» (Wegenverkeerswet) 1994 року¹⁸, поєднує всі транспортні засоби, призначені для переміщення (окрім тих, які рухаються по рейках), виключно або частково за допомогою механічної сили, наявної на самому

¹⁸ Закон Нідерландів «Про дорожній рух». URL: [wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 \(overheid.nl\)](http://wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 (overheid.nl))

транспортному засобі або в ньому, або за допомогою електричної тяги із джерелом живлення з іншого місця.

Таким чином, моторний транспортний засіб означає всі моторизовані транспортні засоби, призначені для пересування іншим способом, ніж по рейках. Прикладами транспортних засобів є: легкові та вантажні автомобілі, мотоцикли, сільськогосподарська техніка та підмітальні (спеціальні збиральні) машини.

Закон Нідерландів від 3 липня 1989 року «Правила дорожнього руху. Адміністративний правоохоронний акт», який має назву Закон Малдера («Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften»¹⁹), передбачає для багатьох порушень правил дорожнього руху адміністративне покарання у вигляді штрафу, що, однак, не виключає настання кримінальної відповідальності за грубі чи систематичні (вчинені двічі чи більше) грубі порушення правил дорожнього руху. Визначальними при кваліфікації правопорушення є вимоги статті 5 (а) Закону «Про дорожній рух», в якій зазначено, що будь-кому «Забороняється ... навмисно грубо порушувати правила дорожнього руху, якщо це може загрожувати життю чи мати наслідком тяжкі тілесні ушкодження іншої особи. Такою поведінкою під час трафіку можна вважати ... перевищення максимальної швидкості (руху), встановленої цим законом (підпункт «g»)²⁰. У випадку фіксації таких порушень, якщо вони перевищують межі, встановлені для адміністративних правопорушень, і до них не можуть бути застосовані штрафні санкції, та у відповідності до статті 176 пункту 1 Закону «Про дорожній рух» винні особи можуть бути покарані позбавленням волі на строк до 2-х років²¹.

Порушення швидкісного режиму, за які передбачена кримінальна відповідальність, також називають «зареєстрованими порушеннями швидкісного режиму», оскільки вони заносяться до судової документації, що означитиме наявність судимості у особи. При вчиненні правопорушення, пов'язаного із перевищенням швидкості, перевіряється, чи було вже раніше зареєстроване подібне порушення, скоєне тією ж особою. У разі встановлення такого, це обов'язково враховується при призначенні покарання у вигляді більш високого штрафу та тривалішого терміну позбавлення права керування транспортним засобом.

До найпоширеніших (незначних) порушень, які регулюються адміністративним законодавством країни, відносяться порушення правил паркування, порушення встановленого швидкісного режиму (перевищення швидкості), невірна зупинка транспортного засобу за вимогою, порушення встановлених місцевими муніципалітетами спеціальних тимчасових обмежень тощо. За такі порушення встановлені так звані штрафи Wet-Mulder (штрафи, визначені у таблиці штрафів вищезгаданого закону Малдера), які можуть бути

¹⁹ «Правила дорожнього руху. Адміністративний правоохоронний акт». Нідерланди. URL: [wetten.nl - Regeling - Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften - BWBR0004581 \(overheid.nl\)](http://wetten.nl - Regeling - Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften - BWBR0004581 (overheid.nl))

²⁰ Закон Нідерландів «Про дорожній рух», Стаття 5(а). URL: [wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 \(overheid.nl\)](http://wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 (overheid.nl))

²¹ Закон Нідерландів «Про дорожній рух», Стаття 176, п. 1. URL: [wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 \(overheid.nl\)](http://wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 (overheid.nl))

сплачені через поштові, банківські перекази. Більш серйозні порушення правил дорожнього руху визначаються штрафними постановами суду.

Для визначення розміру штрафу за порушення швидкості руху в Нідерландах діє принцип: чим небезпечніше, тим дорожче. Відповідно до цього принципу Законом Малдера встановлена диференційована шкала штрафів за перевищення швидкості, які можуть суттєво відрізнятись за низкою ознак такого перевищення швидкості, наприклад: у місті; за містом; у спеціальних міських зонах; на визначених ділянках руху; у зонах обмеження руху при проведенні ремонтних робіт або визначених місцевими муніципалітетами; з урахуванням віку водія транспортного засобу (16 років, 20 років, старший вік).

Зокрема, у Розділі 2 «Правил дорожнього руху» (параграф VIII «Максимальна швидкість») наведена диференційована таблиця розрахунку штрафів за перевищення швидкості руху транспортних засобів у відповідності до місця вчинення правопорушення та швидкості руху транспортного засобу на момент вчинення правопорушення²².

Зокрема, якщо порушення вчинено в межах забудованої території у населеному пункті, відповідальність настає в разі перевищення швидкості вже на 4 км/год від установленної в даному районі, за що встановлено штраф від 32 до 53 євро (залежно від обставин порушення та віку порушника). У випадку перевищення швидкості до 30 км/год – штраф становитиме вже 383 євро. Перевищення максимально встановленої швидкості більше ніж на 30 км/год вважається таким правопорушенням, за яке може наступити кримінальна відповідальність. Таке діяння розглядається судом за участю прокуратури.

За перевищення максимально допустимої швидкості на (шосе) дорогах поза та між населеними пунктами відповідальність також настає у випадку фіксації перевищення встановленої швидкості на 4 км/год і тягне за собою накладення штрафу від 28 до 43 євро. Перевищення швидкості до 30 км/год включно тягне за собою накладення штрафу від 364 до 444 євро.

За перевищення максимально допустимої швидкості на дорогах (шосе) поза населеними пунктами під час проведення дорожніх робіт на 4 км/год встановлено штраф від 43 до 63 євро. У випадку перевищення швидкості на 30 км/год включно встановлено адміністративне стягнення у вигляді штрафу 444 євро.

На автострадах загальнодержавного значення ставки штрафу за перевищення швидкісного режиму, як і допустимі перевищення швидкості руху відрізняються від вчинення таких порушень у містах (у межах забудованої території) та на дорогах міського й міжміського (муніципального) сполучення. Фіксація порушення швидкісного режиму теж починається із перевищення визначеної швидкості на 4 км/год (штраф від 24 до 31 євро), проте гранична межа для фіксації перевищення швидкості як адміністративного правопорушення підвищена і становить 39 км/год – відповідно, сума штрафу також збільшена до 450 євро.

²² «Правила дорожнього руху. Адміністративний правоохоронний акт». Нідерланди. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0004581/2023-03-01>

Слід особливо відмітити, що діюча в Нідерландах диференційована таблиця штрафів за порушення швидкісного режиму встановлює «крок перевищення швидкості» та відповідне йому пропорційне підвищення суми штрафу за кожний кілометр на годину. Наприклад, штраф за перевищення швидкості на 4 км/год, вчинене в межах міста (забудованої території), становить 32–53 євро. За перевищення швидкості на 5 км/год штраф збільшується від 39 до 63 євро. Тобто «крок перевищення швидкості» на 1 км/год збільшує розмір штрафу на 7–10 Євро. Однак, якщо перевищення швидкості наближається до граничної межі у 30 км/год, у такому випадку розмір штрафу за перевищення швидкості на 1 км/год значно більший. Наприклад, при зафіксованому перевищенні швидкості у 27 км/год, розмір штрафу може становити 332 євро, однак при перевищенні швидкості від гранично встановленої на 28 км/год, розмір штрафу збільшується до 348 євро, тобто на 16 євро. В окремих випадках такий штраф може становити максимальне значення у 450 євро, тобто розмір штрафу підвищується більше ніж на 100 євро за кожен одиницю (кілометр на годину) перевищення швидкісного режиму.

Відповідно до пункту 2 статті 174 (а) Закону Нідерландів «Про дорожній рух» розмір адміністративного штрафу, який має бути накладено, може бути збільшений максимум на 50 %, якщо штраф було накладено двічі за те саме правопорушення протягом 48 місяців, при цьому кожен штраф накладався окремо, протягом максимум 24 місяців до цього²³.

Починаючи з 2023 року, розміри штрафів за перевищення швидкісного режиму в Нідерландах починають зростати з урахуванням щорічної інфляції у 9 % і можуть бути збільшені в середньому на десятки євро, ніж у минулому 2022 році. Зважаючи на вищевикладене та з огляду на досить гнучку і змінювану ситуацію із штрафами за перевищення швидкості, прокуратурою Нідерландів запущена «Online-платформа» (<https://snelheidsovertredingen.om.nl/>), яка дозволяє оперативно розраховувати величину штрафу та перевіряти його обґрунтованість у випадку незгоди порушників правил дорожнього руху із відповідним рішенням уповноваженої Дорожньої служби країни.

Узагальнена таблиця розрахунку штрафів за перевищення швидкісного режиму в Нідерландах станом на 2023 рік

Розмір штрафів / перевищення швидкості	У спальній зоні	За межами населеного пункту	Автострада
5 км/год	39 євро	36 євро	29 євро
10 км/год	82 євро	77 євро	72 євро
15 км/год	154 євро	148 євро	135 євро
20 км/год	219 євро	209 євро	196 євро
25 км/год	296 євро	280 євро	261 євро
30 км/год	383 євро	364 євро	334 євро
39 км/год	-	-	до 450 євро

²³ Закон Нідерландів «Про дорожній рух», параграф 2 «Адміністративні правопорушення», Ст. 174(а). URL: [wetten.nl - Regeling - Wegenverkeerswet 1994 - BWBR0006622 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Wegenverkeerswet-1994-BWBR0006622-overheid.nl)

Німеччина

Законодавство Німеччини використовує диференційований критерій для визначення максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів, яка залежить від конкретних обставин та умов, за яких здійснюється такий рух, а також технічних характеристик задіяних у ньому видів транспортних засобів.

Так, згідно з Розділом 3 (§3) Правил дорожнього руху (Straßenverkehrsordnung, StVO)²⁴ максимально дозволена швидкість руху транспортних засобів, за наявності найсприятливіших обставин, є такою:

1. 50 км/год – для всіх транспортних засобів у населених пунктах.

2. Поза населеними пунктами максимальна швидкість руху становить, відповідно, 60 км/год, 80 км/год та 100 км/год. Зокрема, 60 км/год передбачено для:

- транспортних засобів з дозволеною максимальною масою більше 7,5 т;

- усіх транспортних засобів, що буксирують причіп, у тому числі мотоциклів, за винятком легкових, вантажних автомобілів та будинків на колесах, дозволена максимальна маса яких не перевищує 3,5 т у кожному випадку;

- автобусів і міжміських автобусів, що перевозять пасажирів, які змушені стояти, внаслідок того, що усі сидячі місця зайняті.

80 км/год передбачено для:

- транспортних засобів із дозволеною максимальною масою від 3,5 до 7,5 т, за винятком легкових автомобілів;

- легкових автомобілів, що буксирують причіп;

- вантажних автомобілів і будинків на колесах, в обох випадках із дозволеною максимальною масою не більше 3,5 т, що буксирують причіп;

- автобусів і міжміських маршрутних таксі, у тому числі із причепом для перевезення вантажу.

100 км/год передбачено для легкових автомобілів, а також інших транспортних засобів, дозволена максимальна маса яких не перевищує 3,5 т.

Вищевказані обмеження швидкості не застосовуються на автомагістралях та інших дорогах, проїжджі частини яких розділені центральною розділювальною смугою або іншими спорудами. Вони також не застосовуються на дорогах, що мають щонайменше дві смуги для руху в кожному напрямку, позначені осьюовою лінією або розміткою.

Водночас, виходячи із загального припису, передбаченого пунктом 3 (§1) Правил дорожнього руху, швидкість руху транспортного засобу, навіть за наявності перелічених умов, завжди повинна відповідати дорожній обстановці, інтенсивності руху, видимості та погодним умовам, а також особистим можливостям водія, характеру транспортного засобу та його завантаженості; рух транспортного засобу може бути обраний лише з такою швидкістю, яка забезпечує постійний контроль над ним.

---

²⁴ StVO: Straßenverkehrs-Ordnung vom 6. März 2013 (BGBl. I S. 367), die zuletzt durch Artikel 13 des Gesetzes vom 12. Juli 2021 (BGBl. I S. 3091) geändert worden ist, abrufbar unter. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/

Окрім того, відповідно до пунктів 39 (§1), 39 (§2), 45 (§9) Правил дорожнього руху²⁵ компетентні органи місцевої влади уповноважені видавати місцеві інструкції щодо облаштування дорожніх знаків, які в окремих випадках мають пріоритет над зазначеними Правилами, оскільки можуть передбачати відхилення від встановлених ними показників максимальної швидкості руху транспортного засобу.

Такі дорожні знаки є обов'язковими лише за умови дотримання сформульованої у вказаних Правилах мети їх встановлення. Тобто, коли особливі обставини роблять їх встановлення абсолютно необхідним для запобігання небезпечній ситуації, а також коли це є єдиним заходом, який у відповідній ситуації може бути прийнятий до уваги. При цьому, положення зазначеного пункту 45 (§9) Правил дорожнього руху зобов'язують адміністративні органи застосовувати обмежувальний підхід, який забороняє зловживати можливістю відхилитися від загальних правил щодо максимальної швидкості під час впорядкування таких дорожніх знаків.

У будь-якому випадку, можливість застосування місцевими органами вказаної альтернативи не поширюється на визначення обов'язкових зон із обмеженням швидкості руху у 30 км/год. Зокрема, на ділянках доріг у межах населених пунктів, на міжміських дорогах або на інших пріоритетних дорогах у безпосередній близькості до дитячих садків, загальноосвітніх шкіл, шкіл для дітей з особливими потребами, будинків для людей похилого віку, будинків престарілих або лікарень.

Вищезазначені показники максимально допустимої швидкості дорожнього руху є обов'язковими обмеженнями, які однаково застосовуються до всіх транспортних засобів відповідної категорії. При цьому, не робиться ніякої подальшої диференціації між транспортними засобами, або між мотоциклами та іншими транспортними засобами.

Умисне або з необережності перевищення максимально допустимої швидкості руху транспортного засобу, передбаченої Правилами дорожнього руху, кваліфікується як адміністративне правопорушення, за вчинення якого накладається фінансовий штраф відповідно до положень § 24 Закону про дорожній рух (Straßenverkehrsgesetz – StVG)²⁶.

Окрім того, Федеральне міністерство транспорту, будівництва та міського господарства Німеччини прийняло Постанову про каталог штрафів (Bußgeldkatalog-Verordnung, BKatV)²⁷, якою затвердило детальний каталог стягнень за адміністративні правопорушення у сфері дорожнього руху у формі винесення

---

²⁵ StVO: Straßenverkehrs-Ordnung vom 6. März 2013 (BGBl. I S. 367), die zuletzt durch Artikel 13 des Gesetzes vom 12. Juli 2021 (BGBl. I S. 3091) geändert worden ist, abrufbar unter. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/

²⁶ Straßenverkehrsgesetz – StVG vom 5. März 2003 (BGBl. I, c. 310, 919), (BGBl. I, c. 3108). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stvg/index.html

²⁷ BKatV: Bußgeldkatalog-Verordnung vom 14. März 2013 (BGBl. I S. 498), die zuletzt durch Artikel 1 der Verordnung vom 13. Oktober 2021 (BGBl. I S. 4688) geändert worden ist, abrufbar unter. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bkatv_2013/

попереджень, накладення фінансових штрафів, заборони керування транспортними засобами за такі порушення (Verordnung über die Erteilung einer Verwarnung, Regelsätze für Geldbußen und die Anordnung eines Fahrverbotes wegen Ordnungswidrigkeiten im Straßenverkehr, BKatV).

Зазначений каталог визначає стандартні розміри штрафів і терміни щодо заборони керування транспортними засобами за різні види адміністративних правопорушень, у тому числі порушень максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів, що накладаються, враховуючи певні умови та обставини їх вчинення. Залежно від ступеня порушення швидкісного режиму в кожному конкретному випадку, окрім штрафів можуть накладатися й інші санкції (зокрема, внесення до реєстру придатності до керування транспортним засобом та/або заборона на керування транспортним засобом тощо).

Слід звернути увагу, що передбачені в цих документах критерії для визначення розмірів штрафів та інших стягнень за перевищення максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів, так само як і критерії для визначення показників такої швидкості мають диференційований характер і залежать від:

- конкретних величин перевищення встановленої максимальної швидкості руху транспортних засобів («кроків» перевищення швидкості);
- типів транспортних засобів;
- тривалості порушення, тобто періоду часу, протягом якого воно відбувалося (продовжувалося);
- місця вчинення порушення, зокрема, у населених пунктах або поза ними;
- кількості випадків вчинення цих порушень;
- наявних зовнішніх умов, за яких здійснювався рух транспортного засобу, наприклад, несприятливих погодних умов, стану видимості через туман, снігопад, дощ тощо.

Наприклад, за перевищення моторними транспортними засобами встановленої максимальної швидкості руху до 10 км/год передбачено накладення штрафу на винних осіб у розмірі 40 євро (якщо порушення вчинено в межах населеного пункту) або 30 євро (якщо таке порушення вчинено поза межами населеного пункту). Водночас, у випадку перевищення максимальної швидкості руху на 11–15 км/год накладається штраф вже на суму 60 євро (якщо порушення вчинено у межах населеного пункту) або 50 євро (якщо порушення вчинено поза межами населеного пункту), тобто на 20 євро більше, ніж за попереднє порушення.

Крім того, такі штрафи накладаються лише за умов, коли перевищення швидкості тривало не більше п'яти хвилин або було вчинено не більше ніж два рази після початку подорожі. За відсутності цих умов сума штрафів становить, відповідно, 160 євро для осіб, що допустили порушення закону в межах населених пунктів, або 140 євро для осіб, що допустили зазначені порушення поза межами населених пунктів.

Особливістю законодавства Німеччини є також обов'язкове корегування вищезазначених показників з урахуванням певних несприятливих обставин, насамперед, зниження видимості внаслідок погіршення погодних умов.

Так, перевищення встановленої максимальної швидкості руху при видимості менше 50 метрів через туман, снігопад або дощ на 31–40 км/год тягне за собою накладення штрафу у розмірі 340 євро та заборону водіння транспортного засобу на 1 місяць (у разі, якщо порушення вчинено в межах населеного пункту), або 255 євро та заборону водіння транспортного засобу теж на 1 місяць (у разі, якщо таке порушення вчинено поза межами населеного пункту).

Водночас, у випадку перевищення швидкості в аналогічних умовах на 41–50 км/год сума штрафу складає вже 560 євро із заборonoю водіння транспортного засобу на 2 місяці (у разі, якщо порушення вчинено в межах населеного пункту), або 480 євро із заборonoю водіння транспортного засобу на 1 місяць (у разі, якщо таке порушення вчинено поза межами населеного пункту).

У цілому ж, за вищезазначені порушення штрафні санкції застосовуються, починаючи з перевищення максимально допустимої швидкості на 16–20 км/год, і у цьому випадку становлять 160 євро (якщо порушення вчинено в межах населеного пункту) або 140 євро (якщо таке порушення вчинено поза межами населеного пункту), і завершуючи перевищенням максимальної швидкості понад 60 км/год, коли на винних осіб накладається штраф у розмірі 800 євро із заборonoю водіння транспортного засобу на 3 місяці (якщо порушення вчинено в межах населеного пункту) або 700 євро із заборonoю водіння транспортного засобу теж на 3 місяці (якщо порушення вчинено поза межами населеного пункту).

Таким чином, суми штрафів залежно від показників перевищення встановленої законом максимальної швидкості руху (від 16–20 км/год до понад 60 км/год), відповідно, збільшуються в діапазоні від 140–160 євро до 700–800 євро, тобто на 560–640 євро із застосуванням додаткового стягнення у вигляді заборони водіння транспортного засобу на строк від одного до трьох місяців.

При цьому, за будь-яких умов, враховуючи більш високу ступінь небезпеки для оточуючих, за перевищення встановленої максимальної швидкості руху в населених пунктах стягується штраф у більшому розмірі, ніж за аналогічне порушення, вчинене вже за межами населених пунктів.

Стандартні розміри штрафів та відповідні терміни їх застосування за порушення режиму швидкості дорожнього руху наведені у Таблиці 1 Додатку № 11 до Постанови про каталог штрафів²⁸.

Польща

Польське законодавство, регламентуючи порядок притягнення до відповідальності за перевищення максимально допустимої швидкості руху, не робить різниці між водіями автомобілів і мотоциклів. Це питання регулюється статтею 20 Закону «Про дорожній рух» від 20 червня 1997 року (Ustawa z dnia

²⁸ BKatV: Bußgeldkatalog-Verordnung vom 14. März 2013. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bkatv_2013/

20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym)²⁹. Як зазначено в Законі, до легкових автомобілів, мотоциклів і вантажних транспортних засобів із максимальною дозволеною масою до 3,5 тонн застосовуються однакові правила щодо максимально дозволеної швидкості.

Відповідно до Довідника головних правил дорожнього руху в Польщі (Najważniejsze zasady ruchu drogowego)³⁰ станом на 2023 рік у державі діють такі обмеження швидкісного режиму:

- початок населеного пункту (забудови) – обмеження максимальної швидкості до 50 км/год;
- житлова зона – обмеження максимальної швидкості до 20 км/год;
- за межами населеного пункту – обмеження максимальної швидкості до 70 км/год;
- автомагістралі, швидкісні дороги та дорога із двома проїзними частинами за межами населених пунктів – обмеження максимальної швидкості до 80 км/год;
- швидкісна дорога з однією проїзною частиною або дорога із двома проїзними частинами із двома або більше смугами руху за межами населених пунктів – обмеження максимальної швидкості до 100 км/год;
- швидкісна дорога з подвійною проїзною частиною – обмеження максимальної швидкості до 120 км/год;
- автомагістраль – обмеження максимальної швидкості до 140 км/год.

Згідно з Параграфом 95(б) рішення Сейму Польщі від 1 березня 2021 року «Про оголошення зведеного тексту Закону – Кодексу поведінки у справах про дрібні правопорушення» (W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia)³¹ з метою уніфікації реакції органів, уповноважених накладати штрафи за конкретні правопорушення, Прем'єр-міністр Польщі на прохання Міністра внутрішніх справ за погодженням із Міністром юстиції визначає своїм положенням диференційований розмір штрафів за вказані правопорушення, із урахуванням виду порушення та ступеня шкідливості окремих дій.

Зважаючи на вищевикладене, Постановою Уряду Польщі № 1624 «Про оголошення зведеного тексту Прем'єр-міністра про розміри штрафів, що накладаються за окремі види правопорушень» (W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń)³² встановлені

---

²⁹ Закон Польщі про дорожній рух від 20 червня 1997 року. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf>

³⁰ Довідник головних правил дорожнього руху в Польщі. Najważniejsze zasady ruchu drogowego. URL: https://www.pbd.org.pl/wp-content/uploads/2022/03/Jak-jez%CC%81dzic%CC%81-w-Polsce-Najwaz%CC%87niejsze-zasady-ruchu-drogowego_2-1.pdf

³¹ Рішення Сейму Польщі від 1 березня 2021 року «Про оголошення зведеного тексту Закону – Кодексу поведінки у справах про дрібні правопорушення» (w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. URL: <https://dziennikustaw.gov.pl/D2021000045701.pdf>

³² Постанова Уряду Польщі № 1624 від 23 грудня 2013 року «Про оголошення зведеного тексту Прем'єр-міністра про розмірі штрафів що накладаються за окремі види правопорушень» W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu

відповідні штрафні санкції за перевищення швидкості дорожнього руху, розміри яких збільшуються відповідно до збільшення межі перевищення такої швидкості. Зокрема:

Розмір штрафу (PZl)	Перевищення швидкості на	Величина збільшення штрафу за перевищення швидкості (крок перевищення швидкості / штраф)
50	до 10 км/год	
100	до 15 км/год	5 км/год – 50 PZl
200	до 20 км/год	5 км/год – 100 PZl
300	до 25 км/год	5 км/год – 100 PZl
400	до 30 км/год	5 км/год – 100 PZl
800	понад 30 км/год, але не більше ніж до 50 км/год	від 20 км/год – 400 PZl
1500	понад 50 км/год, але не більше ніж до 60 км/год	10 км/год – 700 PZl
2000	понад 60 км/год, але не більше ніж до 70 км/год	10 км/год – 500 PZl
2500	понад 70 км/год	На будь яку величину понад 70 км/год – 500 PZl

Як видно з наведеної таблиці, за перевищення швидкості руху на понад 30 км/год істотно збільшується розмір штрафу – до 800 злотих. У Кодексі Польщі про правопорушення (стосується так званих незначних правопорушень) (Kodeks wykroczeń, 1971) дана межа закріплена у параграфі другого окремої статті 92(a): «Той, хто керуючи транспортним засобом, не дотримується встановленої законом або дорожнім знаком швидкості, перевищивши її більш ніж на 30 км/год, карається штрафом у розмірі не менше 800 злотих»³³. Подальше перевищення швидкості руху на ще більші показники може кваліфікуватися вже не як адміністративне правопорушення, а як кримінальний злочин, і каратися не тільки високими штрафами, а й конфіскацією водійських прав і транспортного засобу, чи навіть позбавленням волі.

17 вересня 2022 року набула чинності Постанова Міністра внутрішніх справ та адміністрації про облік водіїв-порушників Правил дорожнього руху (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji „W sprawie rejestracji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego”)³⁴, якою запроваджено бальну систему нарахування штрафів (максимум 15 балів) до каталогу правопорушень за найсерйозніші порушення таких правил. Зокрема, це стосується водіїв, які різко перевищують швидкість та керують транспортними засобами у стані алкогольного

rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń. URL: <https://dziennikustaw.gov.pl/D2013000162401.pdf>

³³ Кодекс Польщі про правопорушення. Стаття 92(a). URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-wykroczen-16788218>

³⁴ Постанова міністра внутрішніх справ та адміністрації про облік водіїв-порушників ПДР. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji „W sprawie rejestracji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego”. URL: <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/od-17-wrzesnia-wazne-zmiany-w-przepisach-ruchu-drogowego>

сп'яніння. Це другий етап впровадження змін до нормативно-правових актів, що діють з 1 січня 2022 року, головною метою яких є підвищення безпеки дорожнього руху.

Нові правила, окрім адміністративного покарання порушника у вигляді штрафу, включають посилення правил нарахування штрафних балів за різке перевищення швидкості. Зокрема:

- за перевищення швидкості до 10 км/год водій отримує 1 штрафний бал;
- за перевищення швидкості від 11 до 15 км/год – 2 штрафні бали;
- за перевищення швидкості від 16 до 20 км/год – 3 штрафні бали;
- за перевищення швидкості від 21 до 25 км/год – 5 штрафних балів;
- за перевищення швидкості від 26 до 30 км/год – 7 штрафних балів;
- за перевищення швидкості від 31 до 40 км/год – 9 штрафних балів (раніше 6 балів);
- за перевищення швидкості від 41 до 50 км/год – 11 штрафних балів (раніше 8 балів);
- за перевищення швидкості від 51 до 60 км/год – 13 штрафних балів;
- за перевищення швидкості від 61 до 70 км/год – 14 штрафних балів;
- за перевищення швидкості понад 70 км/год – 15 штрафних балів.

За новим правилами, штрафні бали можна анулювати (скинути) лише через 2 роки. Нововведенням є те, що строк, від якого можна почати відраховувати термін для «скидання» (анулювання) балів, рахуватиметься із дня сплати штрафу. Водіям необхідно враховувати, що повторне вчинення (рецидив) одного і того ж правопорушення протягом двох років тягне за собою накладення на них подвійного розміру штрафу.

- Розміри штрафів за рецидив при перевищенні швидкості руху становлять:
- за перевищення швидкості понад 30 км/год – штраф 800 злотих (за повторне порушення – 1600 злотих);
  - за перевищення швидкості понад 40 км/год – штраф 1000 злотих (при повторному порушенні – 2000 злотих);
  - за перевищення швидкості понад 50 км/год – штраф 1500 злотих (при повторному порушенні – 3000 злотих);
  - за перевищення швидкості понад 60 км/год – штраф 2000 злотих (при повторному порушенні – 4000 злотих);
  - за перевищення швидкості понад 70 км/год – штраф 2500 злотих (за повторне порушення – 5000 злотих).

При цьому, органи поліції уповноважуються передати відповідну справу до суду, який може накласти штраф за перевищення швидкості вже у розмірі до 30 000 злотих.

Франція

Законодавство Франції, як і інших європейських держав, застосовує диференційований підхід при визначенні показників максимальної швидкості руху

транспортних засобів та розмірів відповідних штрафів і додаткових санкцій, що накладаються за їх перевищення.

Зокрема, це передбачає, що визначення показників такої швидкості та розмірів адміністративних стягнень за їх порушення залежить від установлених законом різноманітних обставин та умов, насамперед: місць, у яких здійснюється рух транспортних засобів із перевищенням максимально допустимої швидкості (у населених пунктах або поза їх межами); величини, на яку перевищується встановлена максимальна швидкість руху; класу правил дорожнього руху, які порушуються; повторності вчинення вказаних порушень тощо.

У Франції норми, що встановлюють відповідальність за перевищення максимальної швидкості руху транспортних засобів, передбачені статтями R.413-14 та R.413-16 Дорожнього кодексу (Code de la route)³⁵.

У Таблиці наведено розміри штрафів та інших додаткових санкцій за порушення правил дорожнього руху, що стосуються максимальної швидкості, виходячи із класу таких правил та ознак порушень, пов'язаних із величиною, на яку допущено перевищення максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів:

Клас	Порушення	Штраф	Зняті бали	Додаткові штрафні санкції
3-й клас	Перевищення швидкості < 20 км/год (за межами населених пунктів)	68 євро	1	відсутні
4-й клас	Перевищення швидкості < 20 км/год (у населених пунктах)	135 євро	1	відсутні
	Перевищення швидкості < 30 км/год	135 євро	2	відсутні
	Перевищення швидкості < 40 км/год	135 євро	3	До 3 років призупинення ліцензії та обов'язкове проходження ознайомчого курсу
	Перевищення швидкості < 50 км/год	135 євро	4	До 3 років призупинення ліцензії та обов'язкове проходження ознайомчого курсу
5-й клас	Перевищення швидкості = або > 50 км/год	до 1500€ (кримінальний штраф)	6	Позбавлення права керування транспортним засобом до 3 років або без позбавлення права керування за наявності «білої ліцензії», можлива конфіскація транспортного засобу та проходження обов'язкового

³⁵ Code de la route. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006074228/LEGISCTA000006177128/#LEGISCTA000006177128

				курсу ознайомлювального навчання
Злочин	Перевищення швидкості = або > 50 км/год (повторне порушення протягом 3 років)	до 3750 євро (кримінальний штраф)	6	До 3 років позбавлення права керування або без позбавлення такого права за наявності «білої ліцензії», 3 місяці позбавлення волі та конфіскація транспортного засобу

*«Біла ліцензія» – це тимчасова ліцензія (посвідчення), що може бути видана професійним водіям, якщо їхнє постійне посвідчення анульоване судовим рішенням відповідно до статей 707–712 Кримінально-процесуального кодексу (Code de procédure pénale)³⁶. Ця ліцензія дозволяє продовжувати керувати автомобілем тільки у процесі роботи або із серйозних медичних чи сімейних причин.

Таким чином, відповідно до встановлених нормативів притягнення до відповідальності за перевищення максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів, у разі, якщо перевищення такої швидкості до 20 км/год відбулося за межами населених пунктів, розмір штрафу, що накладається на порушника, становить 68 євро. Водночас, якщо таке саме порушення вчинено в населених пунктах, розмір штрафу збільшується у два рази і становить вже 135 євро.

Тобто, окрім величини, на яку збільшується порушення максимально допустимої швидкості руху, береться до уваги й вища ступінь небезпеки для оточуючих у випадку перевищення максимальної швидкості руху в населених пунктах, аніж за їх межами. Внаслідок цього, за вчинення відповідних порушень передбачено накладення штрафу у значно більшому розмірі.

Така само сума штрафу (135 євро) встановлена і при перевищенні максимально допустимої швидкості руху на 30–50 км/год. Проте, у разі такого перевищення на 40–50 км/год, окрім грошового штрафу, до порушника застосовується й додаткове стягнення у вигляді призупинення ліцензії на право керування транспортним засобом до трьох років, а також зобов'язання пройти ознайомчий курс із правил дорожнього руху.

Наочним прикладом дії диференційованого підходу при кваліфікації відповідних порушень та призначення за їх вчинення різних покарань є характер санкцій, передбачених за перевищення швидкості руху на 50 км/год або більше.

Вчинення такого порушення перший раз кваліфікується як порушення правил дорожнього руху 5-го класу і розглядається як кримінальний проступок, за який передбачено штраф у розмірі до 1500 євро (тобто в 10 разів більше, ніж за попередні порушення), а також додаткові санкції. Останні – у виді позбавлення права керування транспортним засобом до 3 років або без позбавлення такого права за наявності згаданої вище «білої ліцензії», тобто тимчасового посвідчення, що

³⁶ Code de procédure pénale. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA000006151940>

дозволяє керувати автомобілем тільки у процесі роботи або із серйозних медичних чи сімейних причин, а також у виді можливої конфіскації транспортного засобу та проходження обов'язкового курсу ознайомлювального навчання.

Проте, перевищення максимально допустимої швидкості руху на 50 км/год або більше, вчинене повторно протягом трьох років, кваліфікується вже як злочин, покарання за який передбачає накладення штрафу на винних осіб у розмірі 3750 євро, що у два з половиною рази більше, ніж за вчинення такого ж порушення перший раз. Крім того, за такі дії законом встановлено додаткові покарання у виді: позбавлення права керування транспортним засобом до 3 років, або без позбавлення такого права за наявності «білої ліцензії»; 3-х місяців позбавлення волі; конфіскації транспортного засобу.

Отже, кваліфікація діянь щодо перевищення встановленої максимальної швидкості руху, вид та міра покарань, наприклад, суми штрафів та інші стягнення, що застосовуються за їх вчинення, напряду залежать від величин, на які перевищується вказана швидкість, та інших ознак, що вказують на більш високий рівень суспільної небезпеки таких діянь, більш небезпечні загрози та наслідки, до яких вони призводять. За цим же принципом передбачається більш суворе покарання за перевищення допустимої швидкості у виді одночасного збільшення суми відповідних балів, що накладаються на порушника, – від одного до шести.

Водночас, відповідно до статей 529-8 і 529-9 Кримінально-процесуального кодексу Франції³⁷ встановлений розмір штрафу може бути зменшений, якщо він сплачується безпосередньо під час фіксації правопорушення поліцейським, або протягом п'ятнадцяти днів із моменту виявлення правопорушення, або протягом п'ятнадцяти днів із моменту надсилання повідомлення про порушення на адресу особи порушника. Таким чином, наприклад, штраф у розмірі 68 євро може бути зменшений до 45 євро, а штраф у розмірі 135 євро – до 90 євро. У разі несплати зменшеної суми штрафу на вказаних умовах, порушник сплачує фіксований розмір штрафу, передбачений законом.

Також відповідно до частини другої статті 529-2 Кримінально-процесуального кодексу³⁸, якщо платіж було здійснено із запізненням більше ніж на сорок п'ять днів, штраф у розмірі 68 євро буде збільшено до 180 євро, а штраф у розмірі 135 євро – до 375 євро. У разі вчинення правопорушення 5-го класу, що є кримінальним проступком, за який передбачено кримінальний штраф, таке запізнення може подвоїти його розмір із 1500 євро до 3 000 євро.

Законодавство Франції не передбачає диференціації стягнень (покарань) за перевищення швидкості залежно від їх вчинення різними транспортними засобами, у тому числі мотоциклами чи мопедами.

---

³⁷ Code de procédure pénale. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006071154/LEGISCTA000006167492/#LEGISCTA000006167492

³⁸ Code de procédure pénale. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006576851/

Перевищення допустимого рівня шуму під час керування транспортними засобами (див. додатки 9–12)

Велика Британія

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

Рівні шуму, допустимі для відповідного типу транспортного засобу, визначені в Регламенті (ЄС) 540/2014³⁹ для автотранспортних засобів та Регламенті (ЄС) 168/2013⁴⁰ для мотоциклів. Регламент (ЄС) 540/2014, який скасовує Європейську директиву 70/157/ЄЕС⁴¹, встановлює обмеження на рівні шуму від дорожніх транспортних засобів і надає більш репрезентативні процедури для вимірювання рівнів шуму від вихлопних систем і глушників. Ці обмеження були посилені кількома поправками. Граничні значення для восьми типів пасажирських і вантажних транспортних засобів становлять від 72 дБ(А) до 80 дБ(А). Очікується, що ці обмеження будуть знову посилені протягом 10 років. Передбачається, що до 2026 року граничний рівень шуму для більшості нових легкових автомобілів становитиме 68 дБ(А)⁴².

Також у Великій Британії діє Регламент про автомобільні транспортні засоби (конструкція та експлуатація) (The Motor Vehicle (Construction and Use) Regulations⁴³), що визначає допустимий рівень шуму для відповідних транспортних засобів, і не відповідає вимогам наведених вище Регламентів (ЄС). Нижче наведений переклад таблиці, поданої до статті 55(3) Регламенту про автомобільні транспортні засоби (конструкція та експлуатація).

Згаданим Регламентом також встановлені обмеження щодо рівня шуму для сільськогосподарських транспортних засобів і промислових тракторів, що вперше введені в експлуатацію з 1 квітня 1983 року чи пізніше (крім (а) сільськогосподарського транспортного засобу, який вперше був використаний 10 червня 1986 року або пізніше і який рухається зі швидкістю понад 20 миль/год; (б) дорожнього котка).

---

³⁹ Regulation (EU) No 540/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the sound level of motor vehicles and of replacement silencing systems, and amending Directive 2007/46/EC and repealing Directive 70/157/EEC. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/540/2019-05-27>

⁴⁰ Regulation (EU) No 168/2013 of the European Parliament and of the Council of 15 January 2013 on the approval and market surveillance of two- or three-wheel vehicles and quadricycles. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/168/2020-11-14>

⁴¹ Council Directive 70/157/EEC of 6 February 1970 on the approximation of the laws of the Member States relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/1970/157/oj>

⁴² Specialist Professional and Technical Services (SPATS) Framework Lot 1 Task 696 Roadside Vehicle Noise. Measurement Phase 1 Study Report and Technology Recommendations. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/805940/roadside-vehicle-noise-measurement-phase-1-study-report-and-technology-recommendations.pdf

⁴³ The Motor Vehicle (Construction and Use) Regulations. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/1986/1078/part/II/chapter/K/made>

Потужність двигуна, кВт	Введення в експлуатацію	Рівень шуму, дБ(А)
65	-	89
65	До 1 жовтня 1991 року	92

Обмеження рівня шуму для мотоциклів, введених в експлуатацію 1 квітня 1983 року та пізніше, які є мопедом або двоколісним мотоциклом, із коляскою чи без неї – до 73 дБ(А). При цьому, Регламент містить вимоги до конструкції таких мотоциклів: наявність пристрою, призначеного для зменшення шуму вихлопних газів, глушника, який є частиною вихлопної системи, тощо.

Вимоги щодо рівня шуму транспортних засобів, введених в експлуатацію 1 квітня 1970 року та пізніше (на які не поширюються інші положення Регламенту):

Клас транспортного засобу	Максимально допустимий рівень шуму, дБ(А)
Мотоцикл, об'єм циліндрів двигуна якого не перевищує 50 куб. см	77
Мотоцикл, об'єм циліндрів двигуна якого перевищує 50 куб. см, але не перевищує 125 куб. см	82
Мотоцикл, об'єм циліндрів двигуна якого перевищує 125 куб. см	86
Вантажний транспортний засіб із зазначенням відомостей про максимальну повну масу понад 3560 кг	89
Легковий автомобіль, який не є вантажним транспортним засобом	85
Моторний трактор	89
Локомотив	89
Сільськогосподарський моторний транспортний засіб	89
Вантажівка для виконання робіт	89
Машинобудівне підприємство	89
Пасажи́рський транспортний засіб, призначений для перевезення понад 12 пасажирів без урахування приводу	89
Інший пасажирський транспортний засіб	84
Інший транспортний засіб	85

Законодавство Великої Британії передбачає два склади правопорушення щодо перевищення рівня шуму під час керування транспортними засобами:

1) «Глушник / вихлопна система змінена для збільшення шуму» – частина друга статті 54 Положення про дорожні транспортні засоби (конструкція та використання)⁴⁴. У будь-якому випадку, рівень шуму стандартного автомобіля не повинен перевищувати 80 дБ. Деякі інші транспортні засоби, зокрема з іншою потужністю двигуна, наприклад, великі вантажні автомобілі, легкі транспортні засоби, мотоцикли тощо мають вищі обмеження – до 89 дБ;

2) «Уникнення надмірного шуму» – стаття 97 Положення про дорожні транспортні засоби (конструкція та використання). Це правопорушення стосується використання транспортних засобів таким чином, щоб викликати будь-який

⁴⁴ The Road Vehicles (Construction and Use) Regulations 1986. URL: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/1986/1078/made>

надмірний шум, якого можна було б уникнути, якщо водій проявив розумну обережність. Це може включати оберти двигунів, шум шин і в деяких випадках аудіообладнання.

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування ТЗ, у тому числі в автоматичному режимі.

Початкова ідентифікація перевищення рівня шуму, як правило, здійснюється на слух, коли транспортний засіб помітно перевищує такий рівень, особливо якщо це відбувається протягом тривалого часу. Це може бути підставою для усного попередження, однак на практиці це переважно застосовується лише для мотоциклів, які мають відкриті та доступні вихлопні труби.

Перш ніж вживати будь-які дії, окрім усного попередження, необхідно перевірити вихлоп за допомогою аудіоаналізатора NTI XL2, який є схваленим типом пристрою. Із цим пристроєм може працювати лише уповноважений співробітник правоохоронних органів, який пройшов відповідне навчання. Використання пристрою повинно здійснюватися відповідно до інструкцій виробника та даних, записаних у відповідній формі T250⁴⁵.

Окрім того, у Великій Британії наразі проводиться експеримент із запровадження нових камер дорожнього руху, які виявляють рівень шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів. Ця технологія використовує відеокамеру в поєднанні з кількома мікрофонами, щоб точно визначити транспортні засоби, які проїжджають повз, якщо вони перевищують встановлений рівень шуму. Водії, які порушують закон, будуть автоматично виявлені. Камера робить знімок транспортного засобу та записує рівень шуму, щоб створити цифровий пакет доказів, який може використовувати поліція для притягнення водіїв до відповідальності⁴⁶.

3. Встановлення розміру штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей. Окрім усного попередження, до порушника вказаних правил можуть бути застосовані такі санкції:

- повідомлення про фіксований штраф, який не потребує затвердження, за порушення «Глушник / вихлопна система змінена для збільшення шуму» (£50);
- повідомлення про фіксований штраф, який не потребує затвердження, за порушення «Уникнення надмірного шуму» (£50).

Італія

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

---

⁴⁵ H0504 Procedure – Loud Exhaust Offences. URL: <https://www.essex.police.uk/foi-ai/essex-police/our-policies-and-procedures/h/h0504-procedure---loud-exhaust-offences>

⁴⁶ 'Noise camera' trials to detect rowdy drivers coming to Bradford, Bristol, Great Yarmouth and Birmingham. Published 18 October 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/news/noise-camera-trials-to-detect-rowdy-drivers-coming-to-bradford-bristol-great-yarmouth-and-birmingham>

Відповідно до статті 155 Кодексу дорожнього руху⁴⁷ під час руху слід уникати дратівливих шумів, викликаних як способом керування транспортними засобами, особливо моторизованими, так і способом розміщення вантажу та іншими діями, пов'язаними із самим рухом. Пристрій глушника, якщо він необхідний, повинен утримуватися в хорошому робочому стані і не повинен бути змінений. Під час використання радіо- або звуковідтворювальних пристроїв на транспортних засобах не можна перевищувати максимальні допустимі межі звуку, встановлені регламентом. Пристрої протиугінної звукової сигналізації, установлені на транспортних засобах, не повинні перевищувати максимальний рівень шуму, встановлений регламентом, і в будь-якому випадку не повинні перевищувати максимальні межі впливу шуму, установлені указом Президента Ради Міністрів від 1 березня 1991 року⁴⁸. При цьому, рівень звуку, що створюється радіо- або звуковідтворювальним обладнанням на борту транспортних засобів (частина третя статті 155 Правил), не повинен перевищувати 60 Л/екв дБ (А), якщо він вимірюється на відстані 10 см від вуха водія з мікрофоном, спрямованим у бік джерела, при зачинених дверях і вікнах транспортного засобу, і в будь-якому разі повинен бути таким, щоб не перешкоджати керуванню транспортним засобом (частина перша статті 350 Правил).

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, у тому числі в автоматичному режимі.

Працівник правоохоронних органів має перевірити, чи рівень шуму шкодить громадському спокою та чи дозволяє водієві безпечно керувати автомобілем. Працівник правоохоронних органів може провести цю оцінку на власний розсуд, коли шум явно заважає, або може використовувати спеціальні інструменти, такі як шумомір, який дозволяє зробити точну оцінку звукового тиску⁴⁹.

3. Розміри штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

Адміністративний штраф у розмірі від 42 до 173 євро (частина п'ята статті 350 Правил) буде накладено на водія, якщо транспортний засіб, яким він керує, видає дратівливі звуки під час водіння, наприклад, викликані змінним або неефективним глушником або неправильно розміщеним вантажем. Застосування адміністративного штрафу за статтею 155 Кодексу дорожнього руху також не виключає покарання за порушення спокою відповідно до статті 659 Кримінального кодексу Італії⁵⁰. Прикладом може слугувати транспортний засіб, який рухається з такою гучністю музики, що її можна почути навіть на відстані, часто від потужних

⁴⁷ Nuovo Codice della Strada. Decreto Legislativo 30 aprile 1992, n. 285. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/sommario/codici/strada>

⁴⁸ Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri. 1 marzo 1991 Limiti massimi di esposizione al rumore negli ambienti abitativi e nell'ambiente esterno. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1991/03/08/091A1149/sg>

⁴⁹ Art. 155 codice della strada: Limitazione dei rumori. URL: <https://www.laleggepertutti.it/codice-della-strada/art-155-codice-della-strada-limitazione-dei-rumori>

⁵⁰ Codice Penale. Regio Decreto 19 ottobre 1930, n. 1398. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/sommario/codici/codicePenale>

стереосистем і підсилювачів останнього покоління, спеціально модифікованих. Перевищення обмежень, встановлених щодо засобів відтворення звуку, саме по собі не призводить до вчинення злочину, скоріше розглядається як додатковий фактор, оскільки такі звуки за своєю інтенсивністю дійсно завдають занепокоєння для невизначеної кількості людей. При цьому, необхідно враховувати всі конкретні обставини справи: чи сталася подія вночі чи вдень, на жвавій вулиці чи в затишному місці, чи подавали скарги мешканці тощо. Покарання за цей злочин варіюється від штрафу (максимально 309 євро) до позбавлення волі на строк до 3 місяців, а також конфіскації та знищення предмета злочину.

Латвія

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

6 липня 2023 року набули чинності зміни до Закону про дорожній рух⁵¹, якими було доповнено статтю 71:

частиною 21, де передбачено відповідальність за використання чи експлуатацію транспортного засобу із порушенням технічного стану та умов монтажу: якщо його рівень шуму перевищує встановлений нормативними актами або виробником; який має пошкодження елементів вихлопної системи, що загрожує безпеці руху;

частиною 22, яка встановлює відповідальність за використання та експлуатацію транспортного засобу, не обладнаного жодним із елементів системи шумозаглушення; у системі шумозаглушення якого розміщено або встановлено компоненти чи матеріали, які тимчасово забезпечують нижчий рівень шуму; в якому було здійснено самовільне переобладнання системи шумозаглушення.

Рівень шуму транспортного засобу під час руху не повинен перевищувати таких граничних значень:

Категорія транспортного засобу	Гранично допустимий рівень шуму під час роботи, дБ(А)
L3e (об'єм двигуна ≤ 175 см ³)	77
Інші L	80
M1	76
M2 (із повною масою $\leq 3,5$ т), N1	78
M2 (із повною масою $> 3,5$ т), M3, N2, N3	80
Для будь-якого швидкісного автомобіля (позначається літерою «G» у позначенні категорії) рівень шуму може бути на 2 дБ(А) вищий за встановлений для відповідної категорії	

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, у тому числі в автоматичному режимі.

⁵¹ Ceļu satiksmes likums. URL: <https://likumi.lv/ta/id/45467-celu-satiksmes-likums>

Положенням про державний технічний огляд транспортних засобів і технічний контроль на дорозі (Noteikumi par transportlīdzekļu valsts tehnisko apskati un tehnisko kontroli uz ceļa)⁵² передбачено, що рівень шуму, створений транспортним засобом, який стоїть на місці, не повинен перевищувати рівень шуму, визначений виробником. Якщо такий рівень шуму невідомий, то згаданий рівень шуму для транспортних засобів категорій М (транспортні засоби, призначені та виготовлені переважно для перевезення пасажирів та їхнього багажу) і N (транспортні засоби, призначені та виготовлені переважно для перевезення вантажів) не повинен перевищувати 85 дБ(А). Рівень шуму, створений транспортним засобом категорії L (мототранспорт), не повинен перевищувати 95 дБ(А) або граничне значення, встановлене виробником, якщо воно вище зазначених вище. Для вимірювання використовується пристрій для вимірювання рівня шуму II класу.

3. Встановлення розміру штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

За порушення частини 21 статті 71 Закону про дорожній рух передбачено штраф у розмірі від 15 до 50 євро. За порушення частини 22 статті 71 Закону про дорожній рух передбачено штраф у розмірі від 40 до 85 євро.

Литва

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

Відповідно до статті 48 Кодексу про адміністративні правопорушення⁵³ встановлено відповідальність за невиконання або порушення Закону Литовської Республіки про управління шумом⁵⁴ та інших правових актів, що регулюють управління шумом. Рівень шуму транспортного засобу не повинен перевищувати межі допустимого рівня шуму, наданого виробником, який вимірюється у зважених децибелах "А" (дБ(А), виражений як максимальний рівень звуку).

Частиною 8 статті 13 Закону про безпеку дорожнього руху (Law On Road Traffic Safety)⁵⁵ встановлено, що водії автотранспортних засобів, тракторів і самохідних машин повинні стежити за тим, щоб їхні транспортні засоби відповідали вимогам до рівня шуму, встановленим нормативно-правовими актами.

---

⁵² Noteikumi par transportlīdzekļu valsts tehnisko apskati un tehnisko kontroli uz ceļa: Ministru kabineta noteikumi Nr. 295, Rīgā 2017. gada 30. maijā (prot. Nr. 28 25. §). URL: <https://likumi.lv/ta/id/292396-noteikumi-par-transportlidzeklu-valsts-tehnisko-apskati-un-tehnisko-kontroli-uz-cela>

⁵³ Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymas. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr>

⁵⁴ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7E6F5E3523EA>

⁵⁵ Law On Road Traffic Safety. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=bkaxln09&documentId=823575a0ec1811e5820eec7ea316d20a&category=TAD>

Статтею 27 Правил дорожнього руху передбачено, що водії автотранспортних засобів, тракторів і самохідних машин повинні стежити за тим, щоб їхній транспортний засіб не перевищував допустимий рівень шуму.

Наказом Міністра транспорту і комунікацій Литви «Про опис граничних значень шуму двигуна дорожніх транспортних засобів та порядок їх визначення» (Lietuvos Respublikos Susisiekimo Ministro Įsakymas Dėl Kelių Transporto Priemonių Variklių Triukšmo Ribinių Dydžių Ir Jų Nustatymo Tvarkos Aprašo)⁵⁶ передбачено, що рівень шуму, що створюється транспортним засобом, не повинен перевищувати допустимого рівня шуму, встановленого виробником, який вимірюється в децибелах "А" (дБ(А)) на максимальному рівні звуку. За відсутності даних виробника рівень шуму не повинен перевищувати:

Транспортні засоби категорії L		
Робочий об'єм (см ³)	дБ(А)	Примітки
80	91	Якщо невідомо, на якій швидкості вимірювати рівень шуму, то максимальну швидкість ділять навпіл і проводять вимірювання
125	92	
350	95	
500	97	
750	100	
1000	103	
>1000	106	
Автомобілі класу M1, зареєстровані до 1 січня 2002 року		
Потужність	Дизель, 3000 об / хв.	Бензин, 3500 об / хв.
< 150 кВт	90 дБ(А)	87 дБ(А)
> 150 кВт	92 дБ(А)	89 дБ(А)
Автомобілі класу M2 і M3		
маса	Дизель, 1500 об / хв.	Бензин, 2000 оборотів.
≤ 2000 кг	95 дБ(А)	95 дБ(А)
> 2000 кг	96 дБ(А)	96 дБ(А)
Транспортні засоби класу N		
	Дизель, 1500 об / хв.	Бензин, 2000 оборотів.
≤ 2000 кг	104 дБ(А)	93 дБ(А)
> 2000 кг	106 дБ(А)	95 дБ(А)
до 75 кВт, допустима максимальна маса до 3500 кг	104 дБ(А)	93 дБ(А)
від 75 до 150 кВт, допустима максимальна маса понад 3500 кг	106 дБ(А)	95 дБ(А)
понад 150 кВт, допустима максимальна маса понад 3500 кг	108 дБ(А)	97 дБ(А)

⁵⁶ Priemonių Variklių Triukšmo Ribinių Dydžių Ir Jų Nustatymo Tvarkos Aprašo: Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3-169. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.320222?jfwid=5v2xfgtm6>

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, у тому числі в автоматичному режимі.

Максимально допустимі рівні шуму, залежно від категорії транспортного засобу, року випуску та потужності двигуна, а також методика вимірювання рівня шуму затверджені наказом Міністерства транспорту⁵⁷. Рівень шуму транспортного засобу необхідно вимірювати на виході із вихлопної системи, а дані вимірювань записувати у протокол.

Акустичні вимірювання повинні проводитися за допомогою прецизійного шумоміра типів, описаних у документі Міжнародної електротехнічної комісії (ІЕС) «Прецизійні шумоміри», друге видання. Вимірювання повинно бути виконано за допомогою вимірювача шуму з «коротким» часом спрацьовування та за допомогою вагової кривої «А», описаної у вищезазначеному документі. На початку та в кінці кожного вимірювання, використовуючи відповідне джерело звуку (наприклад, точний генератор звукового тиску) і дотримуючись інструкцій виробника, шумомір необхідно відкалібрувати. Випробування вважається невідповідним, якщо під час згаданого калібрування зафіксовано похибки вимірювача шуму більше ніж 1 дБ. Місцем проведення випробувань може бути будь-яке місце, на яке не впливають значні акустичні перешкоди. Для цього особливо підходить бетон, асфальт або будь-яка інша рівна поверхня, яка добре відбиває звук. Мікрофон повинен бути на тій самій висоті, що й вихід вихлопних газів, або 0,2 м над поверхнею випробувальної дороги. Діафрагма мікрофона повинна бути на відстані 0,5 м від виходу вихлопних газів. Вісь максимальної чутливості мікрофона повинна бути паралельна поверхні дороги під кутом $45^{\circ} \pm 10^{\circ}$, виміряним від вертикальної площини, яка визначається напрямком випуску вихлопних газів. Мікрофон слід розташувати на краю цієї вертикальної площини, де відстань між мікрофоном і контуром автомобіля є якомога більшою. Із лічильника знімаються показання, округлені до найближчого децибела. Враховуються лише значення цих трьох послідовних вимірювань, які відповідно відрізняються не більше ніж на 2 дБ (А). Найбільше із цих трьох значень вважається результатом тесту.

3. Встановлення розміру штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

Порушення частини першої статті 48 Кодексу про адміністративні правопорушення тягне за собою штраф від ста до шестисот євро. Адміністративне правопорушення, передбачене частиною першою статті 48 Кодексу про адміністративні правопорушення, вчинене повторно, тягне за собою штраф від п'ятисот до тисячі євро.

---

⁵⁷ Dėl Kelių transporto priemonių variklių triukšmo ribinių dydžių ir jų nustatymo tvarkos aprašo. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.320222?jfwid=5v2xfgtm6>

Нідерланди

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

Відповідно до статті 57 Правил та знаків дорожнього руху 1990 року⁵⁸ водії транспортних засобів, мопедів не мають права створювати зайвий шум своїм транспортним засобом. «Зайвий шум» – це шум, який перевищує нормальний прийнятний шум, спричинений транспортним засобом. Якщо транспортний засіб керується «нормально» із дозволеними законом конструкційними частинами, до яких не було внесено жодних змін, не може бути «зайвого шуму». Звичайно, деякі схвалені вихлопні системи іноді можуть викликати роздратування, але вони не виробляють зайвого шуму в розумінні статті 57. Таким чином, це завжди залежить від поведінки водія, наприклад: заміна вихлопної системи; їзда на невиправдано високій швидкості; гальмування зі скрипом шин; невиправдане прискорення на світлофорі; надзвичайно гучна музика тощо.

При цьому, невиправдане подання звукового сигналу не охоплюється статтею 57, а підпадає під дію статті 28 Правил та знаків дорожнього руху, яка передбачає, що водії можуть використовувати лише звукові сигнали та миготливі сигнали для запобігання неминучій небезпеці.

Недопущення шкідливого впливу перевищення допустимого рівня шуму під час керування транспортними засобами в Нідерландах здійснюється суворо в рамках єдиного для всіх держав-членів ЄС підходу, закріпленого Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 540/2014 від 16 квітня 2014 року «Про рівень шуму від моторних транспортних засобів та замінних глушильних систем, про внесення змін до Директиви 2007/46/ЄС та про скасування Директиви 70/157/ЄЕС»⁵⁹.

Крім того, такі питання унормовано спеціальними національними законодавчими актами Нідерландів: Законом «Про шум» (Wet geluidhinder)⁶⁰ від 1 травня 2017 року, Законом «Про регулювання транспортних засобів» (Regeling voertuigen)⁶¹ від 23 травня 2023 року.

Вищезазначений Регламент запроваджує адміністративні й технічні вимоги для затвердження єдиного підходу в ЄС для усіх нових транспортних засобів по категоріях, вказаних у додатку до Регламенту, стосовно рівня шуму, а також замінним глушильним системам та їх компонентам, затвердженим за типом як окремі технічні вузли, розроблені та виготовлені для транспортних засобів категорій M1 та N1 з метою прискорення їх реєстрації та введення в експлуатацію

⁵⁸ Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990). URL: https://wetten.overheid.nl/BWBR0004825/2023-07-01#HoofdstukII_Paragraaf25

⁵⁹ Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 540/2014 від 16 квітня 2014 року «Про рівень шуму від моторних транспортних засобів та замінних глушильних систем, про внесення змін до Директиви 2007/46/ЄС та про скасування Директиви 70/157/ЄЕС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_048-14#Text

⁶⁰ Закон Нідерландів «Про шум» від 01.05.2017 року. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003227/2017-05-01>

⁶¹ Закон Нідерландів «Про регулювання транспортних засобів» 31.05.2023 року. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025798/2023-05-31>

на території Союзу. У ньому детально описано, яким чином кожна держава-член ЄС має вимірювати та унеможливити норми шкідливого шуму задля недопущення його травмуючого ефекту.

На сьогодні в Нідерландах при визначенні граничних меж шуму користуються такими показниками:

- транспортні засоби для перевезення пасажирів із кількістю місць для сидіння не більше 9, включаючи місце водія – 82 дБл;

- транспортні засоби для перевезення пасажирів із кількістю місць для сидіння понад 9, включаючи місце водія, із офіційно дозволеною загальною масою до 3,5 т – 84 дБл;

- транспортні засоби для перевезення вантажів із офіційно дозволеною повною масою до 3,5 т – 84 дБл;

- транспортні засоби для перевезення пасажирів із кількістю місць для сидіння понад 9, включаючи місце водія, із офіційно дозволеною загальною масою понад 3,5 т – 89 дБл;

- транспортні засоби для перевезення вантажів із офіційно дозволеною повною масою понад 3,5 т – 89 дБл;

- транспортні засоби для перевезення пасажирів із кількістю місць для сидіння більше 9, включаючи місце водія, потужністю 200 к.с. за DIN і більше – 91 дБл;

- транспортні засоби для перевезення вантажів потужністю 200 к.с. або більше та з офіційно дозволеною повною масою понад 12 т – 91 дБл⁶².

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, у тому числі в автоматичному режимі.

Чи є шум зайвим, може визначити на місці представник правоохоронних органів на власний розсуд. Вимірювання при цьому не є обов'язковим. Таке суб'єктивне вимірювання (на слух) було підтверджено судовою практикою⁶³. Тому різні стандарти шуму, які застосовуються, особливо для двигунів, не відіграють ролі, навіть якщо визначений рівень шуму нижчий за ліміт для транспортного засобу, шум все одно може бути кваліфікований як зайвий.

3. Встановлення розміру штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

За порушення статті 28 Правил та знаків дорожнього руху (невиправданий звуковий сигнал) передбачений штраф у розмірі 95 євро. Тоді як за порушення статті 57 Правил та знаків дорожнього руху (зайвий шум) із 1 січня 2022 року штраф було зменшено – із 400 до 250 євро.

---

⁶² Директива Ради Європейського Союзу 70/157/ЄЕС від 6 лютого 1970 року URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?uri=CELEX%3A31970L0157>

⁶³ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 08-03-2023, Wv 200.310.529/01. URL: <https://www.recht.nl/rechtspraak/uitspraak/?ecli=ECLI:NL:GHARL:2023:1992>

Німеччина

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

Відповідно до абзацу 1 статті 30 Правил дорожнього руху⁶⁴ забороняється залишати двигун транспортного засобу працюючими без потреби, закривати двері автомобіля надто голосно, здійснювати непотрібний рух «туди-сюди» у межах населених пунктів, якщо це заважає іншим. Винну особу також можуть притягнути до відповідальності за незаконно модернізовані транспортні засоби, які стають основним джерелом шуму в дорожньому русі в результаті тюнінгу, наприклад, встановлення заслінки вихлопної системи. У цьому випадку застосовується пункт 1 статті 19 Правил ліцензування дорожнього руху⁶⁵, відповідно до якого характеристики транспортного засобу, затверджені в посвідченні на експлуатацію, не можуть бути змінені.

Основним нормативним актом, в якому на федеральному рівні визначено низку положень, що встановлюють вимоги щодо дотримання допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та які передбачають відповідальність за перевищення такого рівня, є Закон про захист навколишнього середовища (Bundes-Immissionsschutzgesetz, BImSchG)⁶⁶. У статтях 22–25 цього Закону, зокрема, визначено: вимоги до захисту від шуму і правила щодо контролю та обмеження шуму, включаючи транспортний шум; обов'язки осіб, що керують транспортними засобами, щодо обмеження шуму; вимоги до технічних засобів для зменшення шуму на дорогах; вимоги до вимірювань шуму та моніторингу для визначення рівня шуму й дотримання встановлених обмежень; обов'язки місцевих органів і органів державного нагляду щодо забезпечення дотримання вимог щодо рівня шуму та заходи їх виконання.

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, у тому числі в автоматичному режимі.

Вимірювання рівня шуму здійснюється спеціальним мобільним вимірювальним пристроєм, який розміщується на відстані півметра від вихлопної труби під кутом 45 градусів. У разі перевищення максимально допустимої норми у 88 дБл, транспортний засіб може бути супроводжений для дослідження на стаціонарному вимірювальному пристрої (або евакуйований, якщо рівень шуму перевищує 120 дБл).

Також в окремих місцевостях, наприклад, у Берліні проводять наукове дослідження дуже гучних транспортних засобів із використанням прототипу шумової камери, яка призначена для виявлення та встановлення джерел шуму в

---

⁶⁴ Straßenverkehrs-Ordnung (StVO). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/BJNR036710013.html

⁶⁵ Straßenverkehrs-Zulassungs-Ordnung (StVZO). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvzo_2012/BJNR067910012.html

⁶⁶ Bundes-Immissionsschutzgesetz, BImSchG. URL: <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Gesetze/Energie/BImSchG.html>

русі. Система виявляє проїжджаючі транспортні засоби, які перевищують певний рівень шуму. Для точної локалізації джерела використовується акустична локалізація за допомогою декількох вимірювальних мікрофонів (принцип акустичної камери) і оптична детекція за допомогою лазерів, а також відеозапис⁶⁷.

3. Встановлення розміру штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

За перевищення рівня шуму відповідно до абзацу 1 статті 30 Правил дорожнього руху передбачено штраф у розмірі 80 євро. У випадку, коли вплив на навколишнє середовище під час експлуатації транспортного засобу надмірно гучним шумом двигуна стався внаслідок незаконного переобладнання транспортного засобу, порушнику додатково загрожує відкликання дозволу на експлуатацію та штраф у розмірі не менше 90 євро.

Окрім штрафів, у разі систематичного порушення обмежень рівня допустимого шуму, у тому числі таких, що призвели до серйозних порушень безпеки, водія можуть позбавити права керування транспортним засобом на певний термін або назавжди. Якщо перевищення рівня шуму призвело до заподіяння матеріальних або фізичних збитків іншим особам, водій може бути зобов'язаний відшкодувати цим особам вказані збитки.

Польща

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (в тому числі мотоциклів та мопедів).

Відповідно до пунктів 1, 2, 3 частини другої статті 60 Закону про дорожній рух⁶⁸ водію забороняється: віддалятися від транспортного засобу з увімкненим двигуном; використання транспортного засобу таким чином, що спричиняє неприємності, пов'язані з надмірним шумом; залишати двигун працюючим при паркуванні в населеному пункті. Допустимий рівень шуму визначається окремими нормативними актами і залежить від типу транспортного засобу та його двигуна, наприклад: для легкового автомобіля з бензиновим двигуном – 93 дБл (з дизельним двигуном – 96 дБл); для комерційного автомобіля з повною масою автомобіля до 3,5 т з бензиновим двигуном – 93 дБл (з дизельним двигуном – 102 дБл); для мотоцикла з об'ємом двигуна до 125 куб. см – 94 дБл (з об'ємом двигуна понад 125 куб. см – 96 дБл); для інших типів транспортних засобів з бензиновим двигуном – 98 дБл (з дизельним двигуном – 108 дБл).

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, в тому числі в автоматичному режимі.

⁶⁷ Verhaltensbedingter Verkehrslärm. URL: <https://www.berlin.de/sen/uvk/umwelt/laerm/laermminderungsplanung-berlin/projekte/verhaltensbedingter-verkehrslaerm>

⁶⁸ Prawo o ruchu drogowym. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf>

У представника правоохоронного органу можуть виникнути «обґрунтовані підозри», що даний транспортний засіб не відповідає нормам щодо рівня шуму, чого буде достатньо, щоб і відправити транспортний засіб на техогляд. Також для вимірювання гучності може використовуватися прилад під назвою сонометр. Сонометр використовується для вимірювання інтенсивності звукової хвилі, випромінюваної певним джерелом.

Законодавство визначає чіткий порядок проведення такого вимірювання⁶⁹, який містить такі основні правила: вимірювання не повинно проводитися за несприятливих погодних умов настільки, щоб це могло вплинути на результат вимірювання; сонометр повинен бути оснащений вітровим екраном; вимірювання необхідно проводити на відкритому просторі (тобто не у підземному паркінгу, тунелі чи інших закритих приміщеннях); вимірювання слід проводити, коли вимірюваний транспортний засіб стоїть на твердій поверхні (асфальт, бетон, бітумне покриття, інший твердий матеріал); транспортний засіб слід розташувати на рівній горизонтальній поверхні, поблизу (до 3 метрів з кожного боку від автомобіля) не повинно бути предметів, що відбивають або поглинають звук (наприклад, звукопоглинальні екрани); мікрофон сонометра повинен бути розташований так, щоб його висота над поверхнею зони вимірювання дорівнювала висоті вихлопної труби транспортного засобу, але не менше 0,2 метра; мікрофон повинен бути спрямований у бік виходу вихлопної труби і приблизно на 0,5 метра від нього (з точністю до 0,01 метра); під час вимірювання двигун досліджуваного автомобіля повинен працювати нормально, без навантаження, при оптимальній робочій температурі. Щоб результат був дійсним, потрібно провести три послідовні вимірювання.

3. Встановлено розміри штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

У разі перевищення норм шуму на винну особу може бути накладено штраф у розмірі 300 злотих. Також представник правоохоронного органу може вилучити свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу (наразі це робиться фактично через відповідний запис у Центральному реєстрі транспортних засобів) та відправити транспортний засіб на технічний огляд, наслідком якого може бути встановлення обов'язку усунути несправності або недозволені модифікації. Лише успішне проходження техогляду дозволить відновити дію свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу.

---

⁶⁹ Obwieszczenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie zakresu i sposobu przeprowadzania badań technicznych pojazdów oraz wzorów dokumentów stosowanych przy tych badaniach. Dz.U. 2015 poz. 776. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000776>

Франція

1. Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів (у тому числі, мотоциклів і мопедів).

Згідно зі статтею R 321-4 Правил дорожнього руху⁷⁰ забороняється використання пристрою чи обладнання, яке не відповідає встановленим нормам. Відповідно до статті R 318-3 Правил дорожнього руху транспортний засіб не повинен створювати шум, який може викликати дискомфорт у учасників дорожнього руху або місцевих жителів. Ця стаття застосовується до таких порушень: використання вихлопної труби без глушника; використання переробленого глушника; перевищення рівня шуму внаслідок використання несправного глушника; перевищення рівня шуму внаслідок повторюваних прискорень двигуна в населених пунктах (при запуску, на мосту, у пробках).

Зазначається, що шум, створюваний транспортними засобами, які рухаються дорогою, розташованою в межах населеного пункту і де максимальна дозволена швидкість транспортних засобів не перевищує 50 км/год, не повинен мати вищого рівня шуму, встановленого наказом Міністра, відповідального за навколишнє середовище, з урахуванням категорії та інших характеристик транспортних засобів. Двигун повинен бути обладнаний безшумною вихлопною системою в належному стані. Будь-які маніпуляції, спрямовані на усунення або зниження ефективності безшумної вихлопної системи, заборонені.

2. Порядок вимірювання рівня шуму під час керування транспортним засобом, у тому числі в автоматичному режимі.

Статті L 325-1-3 та R 318-3 Правил дорожнього руху передбачають контроль за рівнем шуму від транспортних засобів, коли останні створюють дискомфорт для мешканців та учасників дорожнього руху. Рівень шуму залежить від типу транспортного засобу. Постанова від 18 липня 1985 року, що стосується контролю рівня шуму транспортних засобів⁷¹, закріплює методологію такого контролю, якої повинні дотримуватися правоохоронні органи.

Стаття R 318-3 Правил дорожнього руху не передбачає необхідність вимірювання рівня шуму. Однак, за відсутності достатньо чітких формулювань, протокол про правопорушення щодо рівня шуму ризикує бути оскарженим або скасованим. Крім того, у разі порушення, пов'язаного з перевищенням рівня шуму, працівник правоохоронних органів може наказати зупинити транспортний засіб і, якщо транспортний засіб видається йому надмірно шумним, наказати пред'явити його до служби моніторингу рівня шуму на перевірку.

Наразі у Франції проводиться експеримент щодо виявлення рівня шуму від транспортних засобів, що рухаються, стаціонарними та мобільними пристроями

⁷⁰ Code de la route. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074228/2023-09-05

⁷¹ Arrêté du 18 juillet 1985 relatif au contrôle au point fixe du niveau sonore des véhicules à moteur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000324675/2021-08-13>

автоматичного контролю⁷², так званими «звуковими радарми» (radars sonores), тобто камерами в поєднанні з акустичними датчиками⁷³.

3. Встановлення розміру штрафів за порушення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортних засобів та заборона користування до усунення несправностей.

Штраф за шум, який може спричинити незручності учасникам дорожнього руху або місцевим жителям, накладається у розмірі 68 євро, і може бути зменшений до 45 євро або збільшений до 180 євро залежно від кінцевого терміну оплати (R 318-3 Правил дорожнього руху). Невиконання наказу пред'явити транспортний засіб до служби моніторингу рівня звуку для перевірки є порушенням і тягне за собою штраф у розмірі 135 євро (стаття R 325-8 Правил дорожнього руху). Порушення вимог цієї статті водієм або власником вантажного транспортного засобу із дозволеною повною вагою понад 3,5 т або транспортного засобу загального користування карається штрафом, передбаченим вже за порушення п'ятого класу, тобто у розмірі до 1500 євро.

Водночас, статтею R. 623-2 Кримінального кодексу передбачено кримінальну відповідальність за нічний шум, або шум, що порушує спокій. Цією статтею встановлено покарання за значне порушення рівня шуму у виді накладення штрафу в розмірі до 450 євро та конфіскації речі, що використовувалася для вчинення правопорушення. Вимоги цієї статті застосовуються й у випадку здійснення аномального шуму під час керування транспортним засобом.

Користування електричними засобами переміщення на дорогах (див. додатки 13–20)

Велика Британія

У Великій Британії питання експлуатації електричних засобів переміщення визначаються Правилами та загальними директивами про електросамокати та дорожні знаки, пов'язані з пандемією коронавірусу, 2020 року (The Electric Scooter Trials and Traffic Signs (Coronavirus) Regulations and General Directions 2020)⁷⁴ (далі – Правила). Правилами внесено деякі зміни до нормативно-правових актів.

У Положенні про дорожні транспортні засоби (реєстрація та ліцензування) 2002 року правило, в якому йдеться про велосипеди з електричною підтримкою

---

⁷² Décret n° 2022-1 du 3 janvier 2022 fixant, en application du cinquième alinéa de l'article L. 130-9 du code de la route, la procédure d'expérimentation de la constatation des niveaux d'émissions sonores des véhicules en mouvement par des appareils de contrôle automatique fixes et mobiles et modifiant le code de la route. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044813430?init=true&page=1&query=proc%C3%A9dure+d%E2%80%99exp%C3%A9rimentation+de+la+constatation+des+niveaux+d%E2%80%99%C3%A9missions+sonores&searchField=ALL&tab_selection=all

⁷³ Expérimentation de radars sonores. Ministère de la Transition écologique et de la Cohésion des territoires. URL: <https://www.ecologie.gouv.fr/experimentation-radars-sonores>

⁷⁴ Закон про випробування електросамокатів та дорожні знаки (коронавірус). Правила та загальні вказівки 2020 року (The Electric Scooter Trials and Traffic Signs (Coronavirus) Regulations and General Directions 2020) від 04.07.2020 р. № 663. Офіційний сайт. Legislation. URL: https://www.legislation.gov.uk/uksi/2020/663/pdfs/uksi_20200663_en.pdf

педалей і транспортні засоби, керовані пішоходами, доповнено позицією про електросамокати.

Правило «Нульова ліцензія» доповнено інформацією про те, що електросамокат означає транспортний засіб, який:

- оснащений електродвигуном із максимальною постійною потужністю, що не перевищує 500 Вт;
- не оснащений педалями, які здатні рухати транспортний засіб;
- має два колеса, одне переднє і одне заднє, вирівняні уздовж напрямку руху;
- призначений для перевезення не більше однієї людини;
- має максимальну вагу, без урахування водія, що не перевищує 55 кг;
- має максимальну проектну швидкість, що не перевищує 15,5 миль на годину;
- має засоби керування напрямком за допомогою керма, механічно пов'язаного з керованим колесом;
- має засоби керування швидкістю за допомогою ручного керування;
- має регулятор потужності, який за замовчуванням знаходиться у положенні «вимкнено».

Аналогічні зміни також внесені до Правил щодо мотоциклів (захисних шоломів) 1998 року, Правил про транспортні засоби (водійські права) 1999 року та Правил дорожнього руху 2016 року.

Поряд із цим, у Правилах щодо мотоциклів (захисних шоломів) 1998 року визначається, що особа, яка керує електросамокатом, повинна мати захисний шолом.

Також у рекомендаціях Департаменту транспорту Офісу прем'єр-міністра Великої Британії, що були оновлені 17.07.2023 р., зазначається, що водій, який керує електросамокатом, повинен носити велосипедний шолом. Такі шоломи рекомендовані, але це не є вимогою законодавства. До того ж, електросамокати повинні мати автострахування, яке оформляє оператор прокату електросамокатів. Електросамокат не потрібно реєструвати чи встановлювати номерні знаки та сплачувати акцизний збір⁷⁵.

Поправкою до Правил про транспортні засоби (водійські права) 1999 року визначено, що електросамокат означає транспортний засіб категорії «Q». Також встановлюється, що документом, який дає право на керування електросамокатом, є тимчасова ліцензія, що може бути видана для класу, включеного в категорію АМ, А або В, який передбачає дозвіл на керування електросамокатом. Якщо особа має відповідну тимчасову ліцензію, її власник має право керувати електросамокатом.

Крім того, до Правил дорожнього руху 2016 року було внесено зміни, якими положення про керування велосипедом доповнено позицією щодо

---

⁷⁵ Публікація «Випробування електросамокатів: інструкції для користувачів» Офіційний сайт. Державних послуг та інформації Великої Британії (www.gov.uk). URL: <https://www.gov.uk/guidance/e-scooter-trials-guidance-for-users#driving-licences>

електросамокату, тобто правила дорожнього руху для велосипедистів стали обов'язковими і для осіб, які керують електросамокатами. Серед іншого, електросамокатом дозволено рух загальними дорогами та велодоріжками, при цьому можна їздити лише на прокатних транспортних засобах, в окремих зонах, під час поїздки забороняється говорити по телефону, їздити удвох на одному електросамокаті, заборонено буксирувати, їздити у стані алкогольного сп'яніння.

Змінами, внесеними до загального Положення про дорожні знаки 2016 року, було встановлено, що знаки, які призначені для велосипедистів, також поширюються і на водіїв електросамокатів.

Крім того, у Великій Британії мінімальний вік, із якого можна керувати електричним самокатом, становить 16 років⁷⁶.

Цікавим є те, що до 2020 року офіційно не можна було виїжджати на електросамокаті на вулицю, а можна було пересуватися лише по приватній території із дозволу її власника. Штраф за порушення сягав 300 фунтів.

Станом на сьогодні у Великій Британії використання приватних електросамокатів на дорогах загального користування заборонено, дозволено тільки рух прокатних електросамокатів, що надаються для користування операторами⁷⁷.

Італія

Питання щодо користування електричними засобами переміщення в Італії регламентуються Законом про Державний бюджет на 2020 фінансовий рік та багаторічний бюджет на три роки 2020–2022 роки від 27.12.2019 р. № 160⁷⁸ (далі – Закон).

Відповідно до Закону самокати з електричним приводом (далі – електросамокати) повинні відповідати таким вимогам: конструктивним характеристикам, викладеним у Додатку 1 до Розпорядження Міністра інфраструктури та транспорту «Експериментування дорожнього руху електричних пристроїв мікромобільності» від 04.06.2019 р. № 19A04569⁷⁹; не мати сидінь; електродвигун має бути з безперервною номінальною потужністю, що не перевищує 0,50 кВт; мати звуковий сигнальний пристрій; мати регулятор швидкості, налаштований відповідно до обмежень; мати маркування "CE", що вимагається Директивою 2006/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року.

---

⁷⁶ Рекомендації щодо безпеки електросамокатів від 28.02.2023 р. Офіційний сайт Європейської ради з безпеки на транспорті (ETSC). URL: <https://etsc.eu/recommendations-on-safety-of-e-scooters/>

⁷⁷ Там само.

⁷⁸ Закон про Державний бюджет на 2020 фінансовий рік та багаторічний бюджет на три роки 2020-2022 років від 27.12.2019 р. № 160 (із змінами). Офіційний сайт. Normattiva.It portale della legge vigente. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2019-12-27;160>

⁷⁹ Експериментування дорожнього руху електричних пристроїв мікромобільності : Розпорядження Міністра інфраструктури та транспорту від 04.06.2019 р. №19A04569. Офіційний сайт, Gazzetta Ufficiale. UR.: https://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2019-07-12&atto.codiceRedazionale=19A04569&elenco30giorni=false

Послуги прокату електросамокатів можуть надаватися лише за спеціальним рішенням муніципальної ради, яке повинно вимагати, крім кількості діючих ліцензій і максимальної кількості пристроїв в обігу: а) зобов'язання щодо страхового покриття самої послуги; б) умови паркування відповідних пристроїв; в) будь-які обмеження на рух у певних зонах міста.

Електросамокати, якщо це не виключення, передбачені Законом, прирівнюються до велосипедів.

Починаючи з 30 вересня 2022 року, електросамокати, що продаються в Італії, повинні бути обладнані світловими покажчиками поворотів і гальмами на обох колесах. При цьому, електросамокати, які вже перебували в обігу до цієї дати, повинні бути адаптовані до згаданих вище вимог до 1 січня 2024 року. Також регламентовано, що через півгодини після заходу сонця, протягом усього темного часу доби, а також вдень, якщо цього вимагають умови видимості, електросамокати можуть рухатися дорогами загального користування лише за умови, що вони обладнані спереду стаціонарним ліхтарем білого або жовтого кольору, а ззаду – стаціонарним ліхтарем червоного кольору, обидва з яких горять і перебувають у справному стані. Електросамокати також мають бути оснащені червоними світловідбивачами ззаду.

Через півгодини після заходу сонця та протягом усього темного часу доби водій електросамоката повинен пересуватися у світловідбиваючому жилеті або у світловідбивачах високої видимості, зазначених у пункті 4 статті 162 Дорожнього кодексу Італії № 285 від 30.04.1992 р.

На електросамокатах можуть їздити тільки особи, які досягли 14-річного віку. При цьому, водії молодше 18 років зобов'язані носити відповідний захисний шолом.

Електросамокатом забороняється перевозити інших осіб, предмети або тварин, буксирувати транспортні засоби і буксируватися іншим транспортним засобом.

Використання електросамокатів на тротуарах заборонено. На тротуарах дозволено їздити лише самокатом із ручним керуванням. Також заборонено їздити по протилежному боці дороги, за винятком вулиць із двостороннім рухом.

Водії повинні постійно тримати кермо обома руками, за винятком випадків, коли необхідно подати сигнал про маневр повороту на транспортних засобах без покажчиків повороту.

Електросамокати можуть рухатися:

а) у населених пунктах – виключно дорогами, на яких встановлено обмеження швидкості до 50 кілометрів на годину, пішохідними зонами, пішохідними та велосипедними доріжками, дорогами із пріоритетним рухом для велосипедистів, велосипедними доріжками на їх власних смугах та на відведених смугах, а також скрізь, де дозволено рух велосипедистів;

б) за межами населених пунктів – виключно на велосипедних доріжках та інших доріжках, призначених для руху велосипедистів.

При цьому, електросамокати не повинні перевищувати швидкість 6 км/год під час руху в пішохідних зонах. Вони не можуть перевищувати швидкість 20 км/год у всіх інших випадках руху, згаданих вище.

В Італії паркування електросамокатів заборонено на тротуарі, за винятком місць, визначених муніципалітетами. Муніципалітети можуть визначати ці зони за умови, що вони не заважають руху тротуаром, сприяючи вибору альтернативних місць для паркування на тротуарах. Ці зони можуть не бути позначені горизонтальними і вертикальними знаками, за умови, що GPS-координати їх розташування є загальнодоступними на вебсайті муніципалітету. Електросамокати дозволяється паркувати на місцях, призначених для велосипедів, мопедів і мотоциклів.

Оператори прокату електросамокатів, щоб запобігти поширеній практиці незаконного паркування своїх транспортних засобів, повинні також передбачити обов'язок робити фотографію в кінці кожного прокату, з якої можна чітко визначити положення самоката на вулиці загального користування. Також оператори зобов'язані, за погодженням із муніципалітетами, в яких вони працюють, організувати відповідні інформаційні кампанії щодо правильного використання електросамокатів і включати основні правила в цифрові додатки для прокату, використовуючи всі технологічні інструменти, корисні для заохочення дотримання правил.

Будь-яка особа, яка порушує вищезазначені положення, підлягає адміністративній відповідальності у виді сплати штрафу від 50 до 250 євро.

Також законодавцем передбачена додаткова адміністративна відповідальність у виді конфіскації електросамоката відповідно до положень Дорожнього кодексу, якщо електросамокат має двигун внутрішнього згоряння або електродвигун з безперервною номінальною потужністю, що перевищує 1 кВт.

Латвія

Користування електричними засобами переміщення на дорогах в Латвії регулюється Законом «Про дорожній рух»⁸⁰ та Правилами дорожнього руху⁸¹. Відповідно до пункту 9¹ статті 1 Закону електросамокат – це транспортний засіб, що обладнаний електродвигуном, максимальна швидкість якого не перевищує 25 км на годину, який не має педалей і призначений для однієї особи та обладнаний кермом або опорою для рук, що механічно з'єднано з поверхнею для опори стопи.

Правилами дорожнього руху передбачені такі загальні вимоги:

- робити все можливе, щоб інші учасники дорожнього руху не були під загрозою, особливо менш захищені (пішоходи, водії велосипедів та електросамокатів) (пункт 25.3. Правил);

⁸⁰ Про дорожній рух : Закон Латвійської Республіки від 01.10.1997. URL: <https://likumi.lv/ta/id/45467-celu-satiksmes-likums>

⁸¹ Правила дорожнього руху : Постанова Уряду Латвійської Республіки № 279 від 02.06.2015 р. (протокол № 27 § 35), набуття чинності відповідно до Закону Латвійської Республіки «Про дорожній рух». URL: <https://likumi.lv/ta/id/274865-celu-satiksmes-noteikumi>

- водій будь-якого транспортного засобу при вимушеній зупинці в умовах недостатньої видимості та в темну пору доби, виходячи із проїзної частини або перебуваючи на узбіччі, має бути одягнений у світловідбиваючий жилет або одяг із добре помітними елементами світловідбивного матеріалу (пункт 25.6. Правил);

- рухатися по спільній пішохідно-велосипедній доріжці (по відокремленій доріжці або частині доріжки, що призначена для змішаного руху пішоходів, велосипедів та електросамокатів і позначена дорожнім знаком (пункт 2.17. Правил));

- рухатися по велосипедній доріжці (смуга на дорозі, призначена для руху велосипедів та електросамокатів і відокремлена від руху інших транспортних засобів дорожнім знаком (пункт 2.29 Правил));

Законом «Про дорожній рух»⁸² встановлено, що керування електросамокатами можливе при досягненні особою 14 років, наявності посвідчення на право керування електросамокатом (або іншої категорії), державної реєстрації електросамоката (норма щодо реєстрації набуває чинності з 01.01.2024 р., передбачає наявність реєстраційної наклейки). Постачальник послуг оренди електросамокатів повинен забезпечити підтвердження особи та віку клієнтів (орендарів) (норма набула чинності з 01.09.2023 р.). Таким чином, постачальник послуг, який забезпечує використання електросамокатів як транспортних засобів, повинен перевірити особу та її вік у мобільному додатку або на веб-сайті.

Орган місцевого самоврядування має право визначати правила користування транспортними засобами, зони обмеження швидкості, зони заборони паркування, оцінюючи суспільну потребу та відповідність критеріям безпеки. Контроль за користуванням електросамокатів уповноважена здійснювати муніципальна поліція.

Литва

Регулювання користування та експлуатації електричних транспортних засобів передбачено змінами та доповненнями до Закону про безпечний рух автомобілів на дорогах⁸³ від 06.08.2023 р. № XIV-2049, які набувають чинності з 01.01.2024 р.⁸⁴.

Відповідно до пункту 31¹ статті 2 цього Закону електричний засіб мікромобільності – це електричний транспортний засіб, призначений для однієї людини (електросамокат, електроскейтборд, електробаланс моноколесо, ролик тощо) із максимальною корисною потужністю не більше 1 кВт, максимальною розрахунковою швидкістю не більше 25 км/год і висотою контрольної точки місця

---

⁸² Про зміни до Закону про дорожній рух : Закон Латвійської Республіки від 22.06.23. URL: <https://likumi.lv/ta/id/343369-grozijumi-celu-satiksmes-likuma>

⁸³ Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas. 2000 m. spalio 12 d. Nr. VIII-2043. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111999/asr>

⁸⁴ Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 10 ir 25 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 17-1 straipsniu įstatymas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c0ea772009eb11eeb489c7d891071d0a>

для сидіння, якщо воно є, не більше 540 мм. Інвалідні візки не класифікуються як електричні засоби мікромобільності.

У пунктах 10, 11 статті 2 Закону визначається, що велосипедна смуга – це смуга проїжджої частини, призначена для руху велосипедів, моторизованих велосипедів та електричних засобів мікромобільності, відокремлена горизонтальною лінією розмітки та позначена символом велосипеда, а велодоріжка – дорога або частина дороги, призначена для руху велосипедів, моторизованих велосипедів та електричних засобів мікромобільності, позначена для цього дорожніми знаками. Велосипедна доріжка повинна бути відділена від дороги або її частин інженерними засобами.

У статті 17¹ Закону визначено, що керувати електричним засобом мікромобільності на проїжджій частині, велосипедних смугах, велодоріжках, узбіччях доріг, у житловій зоні дозволяється особам, які досягли 16 років, а особам, які досягли 14 років, – лише у разі, якщо вони закінчили навчальний курс, визначений Міністерством освіти, науки та спорту, і мають сертифікат, виданий школою.

Рух дозволяється тільки зі справними гальмами та звуковим сигналом, ліхтарем білого кольору спереду та червоного кольору ззаду, а також із світловідбиваючими елементами оранжевого кольору з обох боків. Під час руху по дорозі в темну пору доби або в умовах недостатньої видимості електричний засіб мікромобільності повинен мати білий ліхтар спереду і червоний ліхтар ззаду, а водій цього транспортного засобу повинен бути одягнений в жилет яскравого кольору зі світловідбиваючими елементами. Встановлено обов'язок носити застібнутий велосипедний, скейтерський або мотоциклетний шолом: для водіїв електричних засобів мікромобільності, які не досягли 18 років – під час руху по дорозі; для водії електричних засобів мікромобільності старше 18 років – під час руху по проїжджій частині дороги. В інших випадках носити такий шолом рекомендовано. Водіям електричних засобів мікромобільності також рекомендується використовувати засоби захисту тіла (наприклад, налокітники, наколінники тощо).

Під час руху велосипедною доріжкою водії електричних засобів мікромобільності повинні проїжджати якомога ближче до правого краю цієї доріжки (призначеної для них частини доріжки). Якщо під час руху доріжкою або тротуаром, призначеними для руху пішоходів і велосипедистів, частина цієї доріжки або тротуару, призначена для руху велосипедистів, позначена лініями розмітки (білий символ велосипеда), водії електричних засобів мікромобільності повинні рухатися тільки по ній і якомога ближче до його правого краю. Водії електричних засобів мікромобільності не повинні створювати небезпеку для пішоходів. Водіям електричних засобів мікромобільності забороняється:

1) рухатися тротуарами, крім випадку, передбаченого пунктом 67 статті 2 Закону (за винятком місць, визначених міською радою або уповноваженою нею особою);

- 2) їздити пішохідними доріжками;
- 3) рухатися по проїжджій частині, крім випадків, визначених Правилами дорожнього руху⁸⁵;
- 4) їздити по автомагістралях і шосе;
- 5) проїжджати через пішохідні переходи;
- 6) перевозити пасажирів;
- 7) переходити дорогу в непристосованих для цього місцях;
- 8) керувати електричним засобом мікромобільності, не тримаючись хоча б однією рукою за кермо, якщо воно є;
- 9) перевозити, буксирувати або штовхати вантажі, які заважають керувати електричним засобом мікромобільності або становлять небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- 10) щоб їх електричний засіб мікромобільності буксирувався іншим транспортним засобом;
- 11) буксирувати інший транспортний засіб своїм електричним засобом мікромобільності;
- 12) керувати електричним засобом мікромобільності, тримаючись за інший транспортний засіб;
- 13) рухатися зі швидкістю понад 20 км/год, а під час руху доріжкою, узбіччям або тротуаром, призначеними для руху пішоходів і велосипедистів, – зі швидкістю понад 7 км/год.

Транспортним засобом, схожим за конструкцією на електричний засіб мікромобільності, який перевищує встановлені цим Законом потужності та швидкісні технічні характеристики та не може бути класифікований як електричний засіб мікромобільності, допускається до участі у громадському русі, якщо для цього транспортного засобу виконано обов'язкові процедури для транспортних засобів (оцінка відповідності, реєстрація, обов'язковий технічний огляд, обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів), і цей транспортний засіб відповідає вимогам, встановленим цим Законом для транспортного засобу.

Згідно з частиною 12 статті 25 Закону продавець електричного засобу мікромобільності або подібного до нього за конструкцією транспортного засобу, який перевищує встановлені цим Законом потужності та швидкісні технічні характеристики та не може бути віднесений до електричного засобу мікромобільності, повинен повідомити покупця письмово про те, чи зможе він із транспортним засобом, проданим відповідно до положень цього Закону, законно брати участь у громадському русі.

---

⁸⁵ Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo. 2002 m. gruodžio 11 d. Nr. 1950. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.203613>

Нідерланди

Правове регулювання користування електричними засобами переміщення (спеціальні електросамокати та мопеди (e-step), сігвеї тощо) на дорогах Нідерландів здійснюється відповідно до Закону «Про дорожній рух» 1994 року⁸⁶. На офіційному сайті Уряду Нідерландів⁸⁷ зазначено, що усі транспортні засоби на дорогах загального користування мають бути безпечними та відповідати вимогам допуску для пересування (зокрема, і вимогам обов'язкової наявності засобів справного освітлення та гальм). Інноваційний транспортний засіб може бути допущений до експлуатації на дорогах Нідерландів залежно від спеціальних характеристик, визначених у Правилах допуску для спеціальних мопедів⁸⁸. Рух спеціальних мопедів на дорогах загального користування в Нідерландах регламентується нормативними актами Міністерства інфраструктури та водного господарства. Спеціальний мопед – це (інноваційний) легкий і повільний транспортний засіб зі специфічними характеристиками (стаття 16 Правил допуску для спеціальних мопедів), що виходять за межі Регламенту (ЄС) 168/2013 і:

- має розвивати швидкість до 25 км/год;
- має електродвигун максимальною потужністю не більше 4 кВт;
- не є транспортним засобом для людей з обмеженими можливостями переміщення, електровелосипедом із підтримкою педалей чи мопедом.

Однак, легкі повільні транспортні засоби, які не відповідають вимогам до звичайних або до спеціальних мопедів, – зокрема, моноколеса, гіроборди та електричні скейтборди, – не можуть використовуватися на дорогах загального користування. Загальною вимогою⁸⁹ до користування такими електричними пристроями (електросамокатами, моноколесами, гіробордами та електричними скейтбордами, говербордами, сігвеями) є те, що для керування транспортним засобом особі має виповнитися 16 років.

Вимоги щодо обов'язкової реєстрації та наявності державних номерних знаків транспортного засобу та водійських прав відсутні, однак для електросамокатів встановлена обов'язкова наявність ідентифікаційного номеру (VIN)⁹⁰.

Вимоги щодо безпеки:

---

⁸⁶ Про дорожній рух 1994 року: Закону Королівства Нідерланди. Набув чинності відповідно до статті 187 цього Закону. Офіційний сайт законодавства Нідерландів. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006622/2023-07-01#inklapbaar-slotformulier-en-ondertekening>

⁸⁷ Офіційний сайт Уряду Королівства Нідерланди. URL: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voertuigen-op-de-weg/bijzondere-bromfiets>

⁸⁸ Правила допуску для спеціальних мопедів. Офіційний сайт законодавства Нідерландів. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035848/2021-07-02>

⁸⁹ Офіційний сайт Уряду Королівства Нідерландів. URL: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voertuigen-op-de-weg/bijzondere-bromfiets/elektrische-step>

⁹⁰ Правила позначення спеціальних мопедів. Набуття чинності з 01.01.2015. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035848/2021-07-02#Bijlage>

- наявність страхового полісу цивільної відповідальності (WA) перед третіми особами та позначення наклейки чи страхового ярлика страхувальника для електросамокатів;

- наявність червоних та білих / жовтих світловідбивачів.

Вимога щодо обов'язкового використання захисного шолому під час керування транспортним засобом відсутня.

Встановлення заборон та обмежень:

- рух транспортних засобів має здійснюватися виключно по велосипедній доріжці або доріжці для велосипеда / мопеда. Рух дозволено і проїжджою частиною, дотримуючись якомога більше правої сторони в разі, якщо немає велосипедної доріжки або доріжки для велосипедів / мопедів;

- рух по тротуару заборонений;

- рух по дорозі електросамокатом у стані алкогольного, наркотичного сп'яніння, під дією деяких ліків заборонений;

- заборонено користування мобільним телефоном (гаджетом) під час руху (виключення може становити наявність тримача для телефону (стаття 5 Закону «Про дорожній рух)).

Крім зазначеного, відповідно до статті 2а Закону «Про дорожній рух» 1994 року провінції, муніципалітети зберігають за собою повноваження встановлювати відповідними розпорядженнями правила щодо предмета, передбаченого цим Законом, тією мірою, якою ці правила не суперечать правилам, встановленим у Законі.

Німеччина

У Німеччині правила користування електричними транспортними засобами регламентовано Постановою про участь малих електричних транспортних засобів у дорожньому русі (eKFV)⁹¹ (далі – Постанова). Відповідно до § 1 Постанови малі електричні транспортні засоби – це транспортні засоби з електричною силовою установкою і максимальною проектною швидкістю не менше 6 км/год і не більше 20 км/год, які мають такі характеристики:

– транспортний засіб без сидіння або самобалансуючий транспортний засіб із сидінням або без нього;

– кермо або поручень не менше 500 мм для транспортних засобів із сидінням і не менше 700 мм для транспортних засобів без сидіння;

---

⁹¹ Постанова про участь невеликих електричних транспортних засобів у дорожньому русі (Постанова про невеликі електричні транспортні засоби - eKFV (Verordnung über die Teilnahme von Elektrokleinstfahrzeugen am Straßenverkehr (Elektrokleinstfahrzeuge-Verordnung - eKFV)) від 06.06.2019 р. № 756 Федерального міністерства транспорту та цифрової інфраструктури, Федерального міністерства навколишнього середовища, охорони природи та ядерної безпеки, Федерального міністерства внутрішніх справ, будівництва та громадськості за погодженням з Федеральним міністерством юстиції та захисту прав споживачів і Федеральним міністерством економіки та енергетики, затверджена Бундесратом та набрала чинності 15.06.2019 р. Офіційний сайт Федерального міністерства юстиції Німеччини (BMJ - Bundesministerium der Justiz). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/ekfv/index.html#BJNR075610019BJNE000100000>

– номінальна безперервна потужність не більше 500 Вт або не більше 1400 Вт, якщо принаймні 60 відсотків потужності використовується для самобалансування. Номінальна безперервна потужність повинна відповідати технічним вимогам⁹²;

– загальна ширина не більше 700 мм, загальна висота не більше 1400 мм і загальна довжина не більше 2000 мм;

– максимальна маса транспортного засобу без водія не більше 55 кг.

Малі електричні транспортні засоби можуть використовуватися лише на дорогах загального користування відповідно до Постанови.

У § 3 Постанови визначено, що право керування малими електричними транспортними засобами мають особи, які досягли 14 років.

Згідно з § 2 Постанови малий електричний транспортний засіб може бути введений в експлуатацію на дорогах загального користування тільки в тому випадку, якщо: він відповідає типу, для якого надано загальний типовий дозвіл або індивідуальний дозвіл на транспортний засіб; він має дійсну страховку для малих електричних транспортних засобів відповідно до § 56 Постанови про реєстрацію транспортних засобів; має ідентифікаційний номер транспортного засобу й табличку виробника відповідно до абзацу 1 § 59 Правил дорожнього руху⁹³ (далі – ПДР).

Відповідно до § 9 та 10 Постанови кожен, хто керує малим електричним транспортним засобом на дорозі, підпадає під дію положень Закону про дорожній рух⁹⁴.

У межах населених пунктів рух малих електричних транспортних засобів дозволяється лише на облаштованих велосипедних доріжках, у тому числі загальних пішохідних доріжках і велосипедних доріжках (знак 240 додатка 2 до ПДР) та окремих велосипедних доріжках і пішохідних доріжках, призначених для руху велосипедистів (знак 241 додатка 2 до ПДР), а також велосипедних смугах (знак 237 у поєднанні зі знаком 295 додатка 2 до ПДР) та велосипедних вулицях (знак 244.1 додатка 2 до ПДР). Якщо їх немає, можна рухатися смугами руху або на ділянках зі зниженим рухом (знак 325.1 додатка 3 до ПДР). Поза населеними пунктами, якщо вказаних смуг немає, малі електричні транспортні засоби можуть рухатися по проїжджій частині.

За порушення правил дорожнього руху водій малого електричного транспортного засобу може бути притягнений до адміністративної відповідальності

---

⁹² Regulation No 85 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of internal combustion engines or electric drive trains intended for the propulsion of motor vehicles of categories M and N with regard to the measurement of net power and the maximum 30 minutes power of electric drive trains. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/44471446-bc46-44f0-bc97-0de997b18106/language-en>; DIN EN 15194 Fahrräder - Elektromotorisch unterstützte Räder - EPAC; Deutsche Fassung EN 15194:2017. URL: <https://www.din.de/de/mitwirken/normenausschuesse/nasport/veroeffentlichungen/wdc-beuth:din21:291125942>

⁹³ Правила дорожнього руху від 06.03.2013 р. Офіційний сайт Федерального міністерства юстиції Німеччини (BMJ - Bundesministerium der Justiz). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/

⁹⁴ Закон про дорожній рух від 03.05.1909 р. (із змінами) : Бундесрат. Офіційний сайт Федерального міністерства юстиції Німеччини (BMJ - Bundesministerium der Justiz). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stvg/index.html>

відповідно до частини першої статті 24 Закону про дорожній рух. Зокрема, вважаються адміністративним правопорушенням такі навмисні або необережні дії водія малого електричного транспортного засобу:

- керування малим електричним транспортним засобом, який не відповідає типу, на який видано дозвіл на експлуатацію (пункт 1 § 2 Постанови) або якщо дія дозволу на експлуатацію закінчилася (п. 3 § 2 Постанови);
- керування малим електричним транспортним засобом за відсутності дійсної страховки для малих електричних транспортних засобів (пункт 1 § 2 Постанови);
- наявність дозволу на експлуатацію малого електричного транспортного засобу на дорогах загального користування, який не відповідає вимогам, встановленим у пункті 1 § 2 Постанови (пункт 4 § 2 Постанови);
- перевезення пасажирів або буксирування причепа (§ 8 Постанови);
- керування малим електричним транспортним засобом у неналежних зонах руху (пункти 1, 2 § 10 Постанови);
- керування малим електричним транспортним засобом, зчепленим із іншим транспортним засобом, що рухається, або керування без використання рук (пункт 1 § 11 Постанови);
- неповідомлення (невчасне повідомлення) про зміну напрямку за допомогою сигналів руками, за відсутності покажчиків повороту (пункт 3 § 11 Постанови);
- перешкоджання велосипеду, що рухається швидше, здійснювати обгін у зонах велосипедного руху (пункт 4 § 11 Постанови);
- створення перешкоди або небезпеки для пішохода (пункт 4 § 11 Постанови).

Польща

У статті 2 Закону Польщі «Про дорожній рух»⁹⁵ від 20.06.1997 р. визначено поняття електричного транспортного засобу як механічного транспортного засобу, що використовує для руху лише електричну енергію, накопичену шляхом підключення до зовнішнього джерела живлення; гібридного транспортного засобу як механічного транспортного засобу, що має дизель-електричний привід, в якому електроенергія накопичується шляхом підключення до зовнішнього джерела живлення. Законом Польщі «Про внесення змін до Закону «Про дорожній рух» та деяких інших законів» актуалізовано: визначення електросамоката як двовісного транспортного засобу з електроприводом, кермом, без сидіння та педалей, що конструктивно призначений для пересування на ньому виключно водія; засобу особистого транспортування як транспортного засобу з електроприводом, за винятком електросамоката, без сидіння та педалей, конструктивно призначеного

---

⁹⁵ Про дорожній рух : Закон Польської Республіки № 602 від 20.06.1997. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.aspx?id=wdu19970980602>

для переміщення на ньому виключно водія (гіроборди, моноколеса, сігвеї тощо). Відповідно до статті 33 д Закону забороняється дозволяти дитині, яка не досягла 10 років, керувати електросамокатом або персональним транспортним засобом на дорозі; у житловій зоні дитині віком до 10 років дозволяється керувати електросамокатом або персональним транспортним засобом лише у супроводі дорослого. Повнолітнім користувачам електросамокатів не обов'язково мати водійське посвідчення. Неповнолітні можуть їздити на електросамокаті лише за наявності велосипедної картки або одного з водійських посвідчень категорій: АМ (мопеди, скутери та легкі квадроцикли), А1 (малолітражні мотоцикли), В1 (мопеди, легкі квадроцикли та комбінації цих транспортних засобів із причепом).

Загальні вимоги передбачені статтею 33 Правил дорожнього руху⁹⁶:

- водій електросамоката зобов'язаний користуватися велосипедною доріжкою, пішохідно-велосипедною доріжкою або велосипедною смугою, якщо вони призначені для напрямку, в якому він рухається або має намір повернути, з обмеженням швидкості 20 км/год;

- під час руху пішохідною та велосипедною доріжкою водій електросамоката зобов'язаний бути особливо уважним та поступатися дорогою пішоходам;

- водій велосипеда чи електросамоката може зупинитися у велозамку поруч з іншими водіями цих транспортних засобів. Він зобов'язаний поїхати, коли є можливість продовжити рух у наміченому напрямку і зайняти місце на дорозі;

- рухатися дорогою, по якій дозволено рух транспортних засобів, зі швидкістю не більше 30 км/год, а за відсутності окремої дороги для велосипедів і смуги для велосипедів – зі швидкістю 20 км/год.;

- у виняткових випадках можна рухатися тротуаром або пішохідною дорогою, якщо тротуар розташований уздовж проїзної частини, на якій дозволяється рух транспортних засобів зі швидкістю понад 30 км/год і немає окремої дороги для велосипедів і смуги для велосипедів.

Встановлення заборон (статті 33а, 33б, 33с, 33д Правил щодо електросамоката) та обмежень:

- керування електросамокатом дорогою, де обмеження швидкості перевищує 30 км/год, керування скутером або особистим транспортним засобом особою, яка перебуває у стані алкогольного сп'яніння, або після вживання алкоголю чи речовини, подібної до алкоголю, перевозити інших людей, тварин чи вантажу за допомогою електросамоката та особистого транспортного засобу;

- буксирування електросамоката або буксирування електросамокатом іншого транспортного засобу, чіпляння за інші транспортні засоби;

- пересування електросамокатом дорогою загального користування дітям до 10 років заборонено в будь-якій ситуації, у тому числі під наглядом дорослих (діти до 10 років можуть кататися на електросамокаті лише в житловій зоні під наглядом дорослих);

---

⁹⁶ Правила дорожнього руху. URL: <https://kodeks-drogowy.dlakierowcy.info/>

- рух електросамокатом, засобом особистого транспорту через пішохідний перехід;
- паркування електросамоката будь-де (встановлено обов'язок залишити електросамокат на тротуарі у встановленому місці, що визначається уповноваженим місцевим органом влади);
- користування пішохідною дорогою водієм електросамоката дозволяється виключно у разі, якщо пішохідна дорога розташована вздовж дороги, на якій дозволено рух транспортних засобів зі швидкістю понад 30 км/год, і немає дороги для велосипедів;
- під час руху пішохідною дорогою водій електросамоката або особистого транспортного засобу зобов'язаний рухатися зі швидкістю, наближеною до швидкості пішохода, бути особливо обережним, надавати дорогу пішоходам і не перешкоджати їхньому руху.

Франція

Законодавство про дорожній рух у Франції зазнало суттєвих змін з 2019 року, коли в державі зареєстрували щонайменше 5 смертельних випадків у ДТП за участі електросамокатів. На офіційному урядовому вебсайті⁹⁷ Франції Міністерством екологічного перетворення і територіальної єдності та Міністерством енергетики до електричних моторизованих персональних транспортних засобів (EDP) віднесено різні моделі електросамокатів, скутерів, сігвеїв, моноколіс або говербордів. Правове регулювання використання моторизованих транспортних засобів особистого користування здійснюється Кодексом дорожнього руху⁹⁸. Зокрема, Кодекс відносить моторизовані транспортні засоби до нової категорії транспортних засобів і встановлює їх характеристики, обладнання та правила дорожнього руху, а також можливі обов'язки щодо оснащення їх користувачів. Докладніше ці зміни встановлені Постановою Міністерства внутрішніх справ Франції щодо врегулювання руху особистих транспортних засобів⁹⁹. Так, відповідно до пункту 6.15. Постанови моторизований персональний транспортний засіб – транспортний засіб без сидіння, спроектований та виготовлений для переміщення однієї людини за відсутності будь-яких допоміжних засобів, що призначені для перевезення вантажів, оснащений нетепловим двигуном або нетепловим допоміжним пристроєм та максимальна швидкість якого становить від 6 км/год і не перевищує 25 км/год. На таких транспортних засобах EDP може встановлюватися додаткове обладнання. Наприклад, сігвей, як це визначено в пункті 71 статті 3 Регламенту (ЄС) 168/2013 Європейського Парламенту та Ради від

⁹⁷ Електричні скутери та EPDM: чинні норми. 01.09.2023. Електронний офіційний журнал законодавства Французької Республіки. URL: <https://www.ecologie.gouv.fr/trottinettes-electriques-et-edpm-reglementation-en-vigueur>

⁹⁸ Кодекс дорожнього руху. Електронний офіційний журнал законодавства Французької Республіки. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074228/

⁹⁹ Постанова Міністерства внутрішніх справ № 2019-1082 від 23.10.2019 щодо врегулювання руху особистих транспортних засобів. Електронний офіційний журнал законодавства Французької Республіки. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/download/file/atQH1u80MThl_QnVrzloQ8UmmnoqYTQB6o91PIRfAlg=/JOE_TEXTE

15 січня 2013 року про схвалення та ринковий нагляд за дво- або триколісними транспортними засобами та квадроциклами¹⁰⁰, може бути оснащено сидінням (із даної категорії виключені транспортні засоби, що призначені виключно для людей з обмеженими можливостями переміщення).

Загальні правила, визначені Кодексом дорожнього руху (статті 412 – 412-52) із внесеними зазначеною Постановою змінами, встановлюють таке:

- користувачі моторизованих засобів ЕДР повинні поводитися обережно, як для власної безпеки, так і для безпеки оточуючих, проявляти розсудливість і повагу до інших учасників дорожнього руху;
- заборонено керування засобами ЕДР у стані алкогольного сп'яніння або після вживання наркотичних засобів;
- станом на 01.09.2023 року водієві має виповнитися 14 років, щоб мати право керувати моторизованим засобом ЕДР (замість 12 років, як було встановлено раніше);
- забороняється перевезення пасажирів;
- забороняється носити навушники під час руху або будь-які пристрої, здатні відтворювати звук, а також користуватися телефоном, тримаючи його в руках;
- користувач моторизованих засобів ЕДР обов'язково має бути застрахованим, а оператори-надавачі послуг оренди засобів ЕДР мають застрахувати своїх користувачів.

Вимоги щодо наявності обладнання безпеки:

- вночі або вдень за умов недостатньої видимості та навіть у населених пунктах переконливо рекомендується носити світловідбиваючий одяг або спорядження (наприклад, жилет, нарукавну пов'язку тощо);
- із 1 липня 2020 року засоби ЕДР повинні бути обладнані передніми та задніми габаритними ліхтарями, світловідбивачами (катафотами), гальмівною системою та пристроєм звукового сигналу (засобами, встановленими наказами МВС Франції).

Вимоги щодо переміщення на дорогах:

- для водіїв встановлено обмеження швидкості, що не повинна перевищувати 25 км/год;
- рухатися в міських районах велосипедними доріжками, якщо вони є, або дорогами з обмеженою швидкістю 50 км/год;
- користувачам моторизованих засобів ЕДР забороняється рух по тротуару;
- у населених пунктах користувачі засобів ЕДР зобов'язані рухатись по велосипедних доріжкам та смугах за їх наявності, або можуть рухатися дорогами, максимальна дозволена швидкість яких не перевищує 50 км/год;

---

¹⁰⁰ Регламент (ЄС) 168/2013 Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2013 року про схвалення та ринковий нагляд за дво- або триколісними транспортними засобами та квадроциклами. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32013R0168>

- поза межами міст їх використання можливе лише на зелених алеях і велосипедних доріжках. При цьому, місцевий орган влади, наділений повноваженнями охорони правопорядку, може в майбутньому дозволити рух на певних дорогах;

- так само, як і для велосипедів, засоби EDP також можна паркувати на тротуарах, при цьому користувачі моторизованих засобів EDP не повинні перешкоджати руху пішоходів та мають забезпечувати їхню безпеку.

Слід також відзначити, що з 1 вересня 2023 року Париж став першою європейською столицею, яка заборонила використання орендних електросамокатів¹⁰¹ – відповідне рішення було ухвалено за результатами міського референдуму щодо заборони електросамокатів, в якому взяли участь понад 100 тисяч парижан, із яких близько 90 % висловилися за заборону оренди електросамокатів у місті.

III. Висновки та пропозиції

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що правове регулювання відповідальності за перевищення максимальної швидкості руху транспортних засобів та відповідальності за перевищення допустимого рівня шуму під час керування транспортними засобами ґрунтується на єдиних та основоположних для держав-членів Європейського Союзу правових вимогах і стандартах.

Насамперед, вони визначені Директивою 2014/45/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 квітня 2014 року «Про періодичний технічний контроль придатності до експлуатації моторних транспортних засобів та їх причепів та про скасування Директиви 2009/40/ЄС», а також Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 540/2014 від 16 квітня 2014 року «Про рівень шуму від моторних транспортних засобів та замінних глушильних систем, про внесення змін до Директиви 2007/46/ЄС та про скасування Директиви 70/157/ЄЕС».

Найбільш значущими в контексті проведеного дослідження є такі положення.

У законодавстві проаналізованих держав-членів ЄС відсутнє визначення загального поняття «максимальна швидкість руху транспортного засобу» або єдиного показника такої «максимально можливої швидкості», які б використовувалися за будь-яких обставин та в усіх без винятку випадках. Натомість, така швидкість встановлюється, виходячи з особливостей автомагістралей та інших доріг, часу та місця, де здійснюється дорожній рух, категорій і технічних характеристик автотранспортних засобів, тривалості водійського стажу тощо.

Аналогічним чином законодавство усіх держав-членів ЄС встановлює розміри штрафів та інші види стягнень (покарань) за порушення максимально допустимої швидкості руху транспортних засобів, враховуючи цілком конкретні обставини та умови, за яких ці порушення вчиняються.

---

¹⁰¹ У Парижі заборонили електросамокати самообслуговування на вулицях міста. [EuroWeekly News](https://euroweeklynews.com/2023/08/26/paris-bans-self-service-electric-scooters-from-the-city/) 26.08.2023. URL: <https://euroweeklynews.com/2023/08/26/paris-bans-self-service-electric-scooters-from-the-city/>

Як і для показників максимальної швидкості руху, для визначення розмірів штрафів за її перевищення використовуються різноманітні диференційовані критерії, що насамперед залежать від: конкретних величин перевищення встановленої максимальної швидкості руху транспортних засобів («кроків» перевищення швидкості); типів транспортних засобів та їх технічних характеристик; тривалості порушення, тобто періоду часу, протягом якого воно відбувалося; місця вчинення порушення, зокрема, у населених пунктах або поза ними; особливостей доріг, на яких відбувався рух транспортних засобів; повторності або кількості випадків вчинення таких порушень; наявних зовнішніх умов, за яких здійснювався рух транспортного засобу, наприклад, несприятливих погодних умов, стану видимості через туман, снігопад, дощ, а також деяких інших обставин, за яких перевищення швидкості руху може створювати більш небезпечні наслідки для оточуючих.

При цьому, визначальним для встановлення розміру штрафів є пропорційний принцип, згідно з яким збільшення показників, на які перевищується максимально допустима за даних умов швидкість руху транспортних засобів, тягне за собою відповідне збільшення розмірів грошових стягнень, що накладаються за такі дії. Як правило, штрафні санкції застосовуються, починаючи з перевищення максимальної швидкості руху на 10–20 км/год. Діапазон відповідних сум штрафів може становити від 40–60 до 1500–3000 євро.

Окрім штрафів як основного виду адміністративної відповідальності за порушення максимально допустимої швидкості руху законодавство всіх держав-членів ЄС передбачає можливість застосування до порушників і додаткових видів стягнень (покарань). Зокрема, при перевищенні швидкості руху на 40–60 км/год і більше передбачено можливість внесення водія до реєстру придатності щодо керування транспортним засобом, позбавлення водійського посвідчення або заборони керування транспортним засобом на певний період, тимчасової конфіскації транспортного засобу тощо. Повторне вчинення вказаних порушень (рецидив) також призводить до подвоєння (потроєння) розмірів штрафів і посилення інших видів стягнень. Зазначені санкції застосовуються за рішенням органів дорожньої поліції або, переважно, судів.

Законодавством держав-членів ЄС передбачено можливість притягнення особи й до кримінальної відповідальності за перевищення швидкості руху транспортного засобу, наприклад, при перевищенні такої швидкості більш як на 50 км/год, або за неодноразове, повторне вчинення таких порушень. До порушників у цьому випадку застосовуються більш суворі види та міри покарання, зокрема, штраф у сумі 3000 євро та більше, позбавлення водійського посвідчення, конфіскація транспортного засобу, позбавлення волі на декілька місяців тощо.

У деяких державах для фіксації перевищення швидкості руху поряд із звичайними камерами контролю швидкості використовуються так звані камери середньої швидкості. Камери середньої швидкості повинні бути належним чином сертифіковані, використовуватися лише з відповідними дорожніми знаками, та

підлягають періодичному калібруванню. Ці камери вимірюють середню швидкість транспортного засобу між двома чи більше місцями за допомогою автоматичного розпізнавання номерних знаків. Якщо камера середньої швидкості зафіксує перевищення швидкості руху, то водій буде притягнений до передбаченої законом відповідальності.

Відповідальність за перевищення допустимого рівня шуму під час керування або експлуатації транспортними засобами в державах-членах ЄС також передбачена спеціальними законами, Правилами дорожнього руху або кодексами про адміністративну відповідальність.

Зазначена відповідальність за такі дії зводиться до накладення на винних осіб штрафів, зазвичай від 40 до 300 євро. Різні розміри штрафів залежать від показників перевищення дозволеного рівня шуму, який, наприклад, не повинен перевищувати 60 Л/екв дБл (А) під час використання транспортного засобу.

Застосування вказаної відповідальності пов'язано також із порушенням інших встановлених законом заборон щодо створення транспортними засобами надмірного шуму, зокрема: невикористання на них пристроїв глушіння або утримування таких пристроїв у неробочому стані; використання на борту транспортних засобів радіо- або звуковідтворювальної апаратури із перевищенням максимально допустимих меж звуку; порушення встановленого регламентом максимального часу, протягом якого акустичні пристрої протиугінної сигналізації, встановлені на транспортних засобах, можуть здійснювати звукове випромінювання тощо.

Виходячи з викладеного, найбільш доцільним на даний час вбачається імплементація вищезазначених положень законодавства держав-членів ЄС до законодавства України, що регулює сферу безпеки дорожнього руху та встановлює відповідальність за порушення його правил. Насамперед, внесенням відповідних змін та доповнень до Глави 10 «Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку» Кодексу України про адміністративну відповідальність, у тому числі до його статей 122 «Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху» та 122-5 «Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв».

Окрім того, зазначені положення мають бути використані при підготовці передбаченого Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 рік нового Кодексу України про адміністративні проступки, норми якого беззаперечно мають відповідати вимогам та стандартам законодавства ЄС щодо адміністративної відповідальності.

Щодо правового регулювання користування електричними засобами пересування (електросамокатами, гіробордами, моноколесами, сігвеями тощо), слід зазначити, що в досліджуваних державах воно є досить новим, інколи таким, що ще не набуло чинності. У більшості європейських країн правове регулювання

користування електричними засобами переміщення регламентовано законами про дорожній рух (Польща, Нідерланди, Литва, Латвія), кодифікованими актами (Франція), однак в деяких державах питання експлуатації електричних засобів переміщення визначаються окремим законом (Велика Британія) або спеціальними постановами Уряду (Німеччина).

Позитивним для правового регулювання в Україні може стати досвід держав, в яких стосовно таких транспортних засобів та їх використання передбачено: визначення поняття та вимог до їх технічних характеристик; встановлення спеціальних вимог до віку водіїв таких транспортних засобів; запровадження спеціальних правил безпеки, включно з обов'язком мати справні гальма, звуковий сигнал, освітлення для руху в темну пору доби, а також одягати яскравий жилет та шолом; визначення правил руху по дорозі та її окремих елементах, таких як проїзна частина, велосипедна доріжка, велосипедна смуга, тротуар, як у межах населеного пункту, так і поза його межами; встановлення адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху; закріплення вимог та/або обмежень щодо їх комерційного прокату.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.